

รำลึกถึงอาจารย์ผู้ให้ ดร. มาเรีย เหล่าสุนทร
Remembrance : Dr. Maria LaoSunthara

บันทึกทรงจำ

อันน้อยนิดมหาศาล

ถึงอาจารย์ผู้ให้

ผู้เป็นที่รัก

รักถึงรอยยิ้มเปี่ยมเมตตา

ปราศขาด และรัก

ส่งผ่านแก้วลมมิตร และศิษย์

เป็นทรงจำในใจตลอดไป

กันยายน

๒๕๕๙

อุบัติเหตุแรกของห้องสมุด
(จากชั้นปิด...สู่หนังสือสำหรับทุกคน)

มาเรีย เหล่าสุนทร
วิชญ์ ทัฬหะเที่ยง

ห้องสมุดมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒมีความเป็นมาย้อนหลังไปตั้งแต่ ปี พ.ศ.2497 ในฐานะที่เป็นสมุดโรงเรียนฝึกหัดครูชั้นสูง ณ ถนนประสานมิตร ช่วงนั้นห้องสมุดอยู่บนชั้น 2 ของตึกสาม (อาคารประสานมิตร-ปัจจุบัน) มีลักษณะเป็นห้อง ขนาด 10x12 ตารางเมตร หนังสือที่จัดเก็บอยู่ในตู้กระจก มีกุญแจใส่เรียบริ้ว ผู้ยืมต้องลงชื่อในสมุดเพื่อนำไปอ่านนอกห้อง เพราะไม่มีโต๊ะให้นั่งอ่าน เวลาจะยืมหนังสือ ผู้ยืมต้องไปอ่านที่सनหนังสือซึ่งอยู่ในตู้ แล้วเดินตามหาอาจารย์บรรณารักษ์ที่ทำหน้าที่ “รักษาหนังสือ” ที่เป็นผู้ถือกุญแจเพื่อขอให้เปิดตู้หนังสือแล้วหยิบให้ บางทีกว่าจะเปิดตู้ได้ ก็ล้มตำแหน่งของเล่มที่ต้องการ ทำให้ต้องไปเดินหาใหม่ เรื่องแบบนี้เป็นสิ่งธรรมดาประจำวันสำหรับชาวประสานมิตรในขณะนั้น บางคนเล่าให้ฟังอย่างขำขันว่า เคยถูกอาจารย์ผู้ “รักษาหนังสือ” ไล่ให้ไปล้างมือก่อนจะได้รับอนุญาตให้หยิบต้องหนังสือได้

ต่อมาโรงเรียนฝึกหัดครูชั้นสูงแห่งนี้ ได้รับสถาปนาขึ้นเป็นวิทยาลัยวิชาการศึกษา ซึ่งเป็นวิทยาลัยแห่งแรกในประเทศไทยที่ให้ปริญญาทางการศึกษา ขณะเดียวกันรัฐบาลได้ลงนามรับความช่วยเหลือจากรัฐบาลอเมริกันด้านการเงินและวิชาการ มหาวิทยาลัยอินเดียน่าที่บลูมิงตัน ได้รับมอบหมายให้เป็นผู้ดำเนินการตามสัญญา และสิ่งสำคัญสิ่งหนึ่งที่ระบุไว้ในสัญญา คือ ให้มีการจัดตั้งห้องสมุดที่มีคุณภาพสูงเพื่อสนับสนุนโปรแกรมทางวิชาการของวิทยาลัยการศึกษา โดยทางรัฐบาลไทยทำหน้าที่จัดสร้างอาคาร เครื่องมือใช้สอยที่หาได้ในประเทศไทย มหาวิทยาลัยอินเดียน่าได้จัดส่ง มิสมากาเรต ไอ. รัฟสโวลด์ หัวหน้าภาควิชาบรรณารักษศาสตร์มาเป็นผู้ช่วย ต่อมาได้ ดร.มาเรีย เหล่าสุนทร ซึ่งเพิ่งสำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยอินเดียน่ามาช่วยอีกแรงหนึ่ง จากการปรับปรุงห้องสมุดทำให้ได้พื้นที่เพิ่มขึ้น รวมทั้งหนังสือที่ผ่านการจัดหมวดหมู่แล้ว นิสิตจึงสามารถใช้หนังสือได้อย่างเสรีโดยจัดเรียงแบบชั้นเปิด การดำเนินงานของห้องสมุดเจริญรุดหน้าจนมหาวิทยาลัยอินเดียน่าต้องส่งอาจารย์บรรณารักษ์มาช่วยอีก 2 ท่าน คือ ดร.มิลเดรด โลเวล และมิสมากาเรต กริฟฟิน

ปี 2500 วิทยาลัยวิชาการศึกษาได้สร้างอาคารห้องสมุดเป็นเอกเทศต่างหากโดยใช้เงินบำรุงการศึกษาและสาธารณสุข ผู้ร่วมออกแบบประกอบด้วย มิส มากาเรต ไอ. รัฟส์โวลด์ และดร.พอล ซีเกอร์ ผู้เชี่ยวชาญทางอาคารเรียนจากมหาวิทยาลัยอินเดียน่า ส่วนทางฝ่ายไทย คือ อาจารย์เจนจิต กุลฑลบุตร และอาจารย์พาสนา จากกรมอาชีวศึกษา ครุภัณฑ์หลายอย่างได้รับมาจากสหรัฐอเมริกา เมื่ออาคารใหม่เสร็จ จึงนำครุภัณฑ์เข้ามาจัดตามที่กำหนด นอกจากนี้ ยังมีตู้หนังสือสำหรับจัดเก็บโสตทัศนวัสดุเฉพาะอย่างเรียบร้อยดี นับเป็นอาคารห้องสมุดสถาบันการศึกษาแห่งแรกของประเทศไทยที่ติดตั้งเครื่องปรับอากาศ และมีวัสดุอุปกรณ์ทางการศึกษา และครุภัณฑ์ที่เหมาะสมที่สุด

ในวันเปิดห้องสมุดอย่างเป็นทางการ ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องต่างรู้สึกตื่นเต้นกันมาก มีการแสดงหนังสือทางศิลปะที่มีชื่อเสียงระดับโลก และไฮเทคทันสมัยใหม่ๆ ได้รับจากมหาวิทยาลัยอินเดีย นำตามสัญญา บุคคลสำคัญจากรกระทรวงศึกษาธิการและจากสถาบันการศึกษาอื่น ตลอดจนบรรณารักษ์จากห้องสมุดในกรุงเทพมหานคร ต่างก็สนใจมาชมห้องสมุดใหม่ที่ได้รับการออกแบบที่ทันสมัยที่สุด และติดตั้งเครื่องปรับอากาศแห่งแรกในประเทศไทย

สิ่งที่ทำทนายคณะบรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่ในระยะแรก ๆ คือ การวางแผนเพื่อนำความคิดใหม่ ๆ มาจัดบริการแก่คณาจารย์ และนิสิต ห้องสมุดพยายามทำให้ผู้ใช้รู้สึกเป็นอิสระในการใช้หนังสือ

และวัสดุต่าง ๆ คือ การหยิบจับด้วยตนเอง ขณะเดียวกันมี บรรณารักษ์พร้อมที่จะให้ความช่วยเหลือแนะนำความต้องการ กิจกรรมต่าง ๆ ได้จัดให้มีขึ้น เพื่อที่จะดึงดูดให้ผู้ใช้กับหนังสือมาพบ กัน ห้องสมุดใช้ความพยายามอย่างมากที่จะทำให้ “ผู้ใช้รู้สึกเป็น ก็นเอง”

แม้ว่าในระยะแรก ๆ จะมีบรรณารักษ์ที่ศึกษามาโดยตรง จำนวนน้อย แต่ก็ได้รับความร่วมมือช่วยเหลือจากสมาชิก “ชมรม ห้องสมุด” จาก “ผู้ฝึกความชำนาญทางห้องสมุด” และจาก คณาจารย์ของวิทยาลัยเป็นอย่างมาก จนทำให้การดำเนินงานลุล่วง ได้ด้วยดี และประสบความสำเร็จจนเป็นที่น่าพอใจ และเป็นที่ยอมรับ โดยทั่ว ๆ ไป ผู้ที่อยู่เบื้องหลังความสำเร็จที่ยิ่งใหญ่ที่สุดท่านหนึ่ง ก็คือ ดร. วิลลีส พี. พอร์ตเตอร์ ผู้ประสานงานสัญญาไทย-อินเดียฯ คนแรก

หลังจากวิทยาลัยวิชาการศึกษาได้รับยกฐานะขึ้นเป็น มหาวิทยาลัย จำนวนนิสิตนักศึกษาก็เพิ่มขึ้นทุกระดับ จนห้องสมุด คับแคบ ไม่ได้สัดส่วนกับจำนวนผู้ใช้ มหาวิทยาลัยจึงสร้างอาคารขึ้น อีกหลังหนึ่ง เป็นอาคาร 4 ชั้น อยู่ติดกับอาคารแรกไปทางตะวันออก โดยรื้อฝาผนังด้านนี้ออกเพื่อเชื่อมอาคารทั้งสองเข้าด้วยกัน อาคาร หลังนี้เปิดใช้เมื่อเดือนพฤษภาคม พ.ศ.2515

สิ่งที่น่าภูมิใจที่สุดของห้องสมุดแห่งนี้ อย่างหนึ่งก็คือ การเริ่มนำเอาระบบการจ้างงานนิสิตช่วยงานมาใช้เป็นแห่งแรกในประเทศไทย นอกจากจะช่วยให้ นิสิตจำนวนมากหลายร้อยคนที่ผ่านห้องสมุดแห่งนี้มาได้รับค่าแรงงานเพื่อช่วยเหลือค่าใช้จ่ายส่วนตัวแล้ว เขายังได้ประสบการณ์และเรียนรู้การทำงานมาเป็นอย่างดี นิสิตที่สำเร็จการศึกษาไปแล้วเหล่านี้ได้ออกไปเป็นผู้นำในวงการต่าง ๆ มากมาย ตั้งแต่ครูอาจารย์ในระดับหัวหน้า ผู้จัดการในวงการธุรกิจ ผู้บริหารในหน่วยงานต่าง ๆ ตลอดจนผู้บริหารในระดับสูงสุดของสถาบันอุดมศึกษาต่าง ๆ หลายแห่ง

แต่ครูของศิษย์

ศาสตราจารย์เกียรติคุณ ดร. นวีลักษณ์ บุญยะกาญจน์

ก่อนอื่นขอเรียกท่านผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. มาเรีย
เหล่าสุนทร เป็นครู เพราะท่านเป็นครูของผู้เขียน ท่านเป็นครูของ
ศิษย์ปริญญาโทอักษรศาสตร์มหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
รุ่นแรก

ทำไมเราถึงเรียกท่านว่า ... “ครู” ... มากกว่าคำว่า ...
“อาจารย์” ... เพราะท่านเป็น ... “ครู” ... ด้วยจิตวิญญาณของท่าน

เพราะคำว่า ... “ครู” ... เป็นคำที่สูงส่ง ... ท่านเป็นครูทาง
วิชาการ ครูทางวิชาชีพ ครูทางความพยายาม ครูทางความริเริ่ม
สร้างสรรค์ ครูทางความอดทนมานะ ครูทางจริยธรรม ครูทางผู้ให้
ครูทางกำลังใจ ครูทางอุดมการณ์ ครูที่เป็นแบบอย่างที่ดีของศิษย์

ทุกครั้งที่คุณคนนี้ มีความก้าวหน้า
ท่านจะแสดงความยินดีมาทุกครั้งไม่เคยขาด
ท่านจะห่วงหาอาทรถึงศิษย์ของท่านทุกคน
ครูผู้ประเสริฐของศิษย์ ท่านจากเราไปแล้ว
ศิษย์ขอให้ดวงวิญญาณของท่านไปสู่สุคติเทอญ

“ด้วยรักและอาลัย ด้วยอาลัยและรักยิ่ง
ด้วยเสียใจอย่างสุดซึ้งที่เคยฟังฟัง
ด้วยใจจริงคารวะบูชาครู”

ขอกราบดวงวิญญาณครูผู้ให้ จากใจศิษย์
ศาสตราจารย์เกียรติคุณ ดร.ฉวีลักษณ์ บุญยะกาญจน์

อาจารย์ ดร. มาเรีย ผู้เป็นที่รัก

วงศ์ภิญโญ – ปราณี เชียงทอง

และครอบครัว

อาจารย์ ดร.มาเรีย เหล่าสุนทร เป็นผู้มีคุณูปการอย่างยิ่งใหญ่
ในวิชาชีพบรรณารักษ์ และการศึกษาวิชาบรรณารักษศาสตร์ใน
ประเทศไทย อาจารย์ไม่ใช่คนไทยแต่ได้มาทำคุณประโยชน์ทางการ
ศึกษาให้กับประเทศไทยอย่างใหญ่หลวงโดยเฉพาะวิทยาลัยวิชาการ
ศึกษา หรือมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ตลอดมาจนถึงวัย 90 ปี
ทั้งนี้ต้องขอยกย่องในความสามารถของอาจารย์ ดร.สุดใจ
เหล่าสุนทร ซึ่งนำพาอาจารย์ ดร.มาเรีย มาด้วย หัวใจของท่าน
มาช่วยทำงานห้องสมุด ที่วิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร ใน
ยุคแรกบุกเบิก มีศาสตราจารย์ ดร.สาโรช บัวศรี เป็นอธิการ และ
ภายหลังต่อมาอาจารย์ ดร.มาเรีย เหล่าสุนทร ก็เป็นผู้ริเริ่มให้มี
หลักสูตรการเรียนการสอนวิชาซีพบรรณารักษศาสตร์ในระดับ
ประกาศนียบัตรชั้นสูง และระดับปริญญาโท ที่วิทยาลัย
วิชาการศึกษาประสานมิตร

ดิฉันรู้จักอาจารย์ ดร.มาเรีย ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2500 เมื่อสอบเข้าเรียนเป็นนิสิตชั้นปีหนึ่ง ซึ่งมีผู้สอบเข้าได้เพียง 23 คน เท่านั้น ทั้งนี้รวมทั้งบรรดาพี่ ๆ ที่รับราชการ และสอบมาเรียน ระดับปริญญาตรี กับพวกเราตั้งหลายคน อาทิ คุณหญิงจวบ จิโรจน์ พีชโล แก้วไชโย และอีกหลายคน จึงเหลือพวกเราที่เป็นรุ่นเด็กสอบเข้ามาเพียงสิบกว่าคนเท่านั้น นิสิตทุกคนต้องเรียนวิชาการใช้ห้องสมุด ชื่อวิชา Know Your Library มีอาจารย์ที่ทำงานห้องสมุดเป็นผู้สอน อาจารย์ ดร.มาเรีย เป็นหัวหน้าห้องสมุด มีอาจารย์ที่ทำงานในห้องสมุดเวลานั้น เท่าที่จำได้ มีอาจารย์ ดร.วิษณุ ทับเที่ยง อาจารย์สุข เดชชัย อาจารย์วัน เดชพิชัย อาจารย์บุญสม ก้านสังวร และอาจารย์ นนทนา เผือกผ่อง นิสิตที่เรียนวิชาการใช้ห้องสมุด ต้องไปสำรวจห้องสมุด ต้องไปเรียนในห้องสมุด จึงได้พบอาจารย์ ดร.มาเรีย เสมอในเวลาเข้าห้องสมุด อาจารย์จะยิ้มแย้มทักทายนิสิต นักศึกษา และอาจารย์ทุกคนที่พบในห้องสมุด อาจารย์มีรูปร่างหน้าตาพิพพรรณเหมือนคนไทยทุกอย่าง แต่พูดภาษาอังกฤษ นิสิตนักศึกษาเมื่อเจออาจารย์จะทำความเคารพแล้วเลี้ยวไป เพราะกลัวจะพูดอังกฤษตอบอาจารย์ไม่ได้ แต่อาจารย์อื่น ๆ ที่ชอบมาห้องสมุด มักจะทักทายสนทนาภาษาอังกฤษ กับอาจารย์ ดร.มาเรีย เสมอ ๆ

เมื่อเกือบ 60 ปีก่อนนั้น ในเมืองไทยยังไม่มีเปิดสอนวิชาชีวะบรรณารักษศาสตร์ ใครจะเรียนวิชานี้ ต้องไปเรียนต่อที่ต่างประเทศที่เขามีเปิดสอน เช่น อาจารย์ ดร.วิษณุ ทับเที่ยง ก็ต้องไป

เรียนถึงสหรัฐอเมริกา ได้ปริญญา M.A. in Library Science เป็นต้น อาจารย์ ดร.มาเรีย จึงริเริ่มให้มีการเรียนการสอนวิชาบรรณารักษ์ เป็นการเฉพาะกิจ เพื่อฝึกวิชาบรรณารักษ์โดยเฉพาะ โดยเปิดให้นิสิตที่จะขึ้นชั้นปีที่ 4 สอบเข้าเรียนวิชาห้องสมุด โดยจะได้รับปริญญาตามสาขาเดิมที่เรียนมา เนื่องจากยังไม่มีหลักสูตรวิชาห้องสมุดโดยตรง อาจารย์ ดร.มาเรีย จึงเรียกว่า Understudy in Library และขณะนั้นมีอีกหลายสาขาที่ต้องการบุคลากรเฉพาะทาง ก็เปิด Understudy อย่างห้องสมุดด้วย เช่น Understudy in A.V. Educdation, Understudy in English Teaching และ Understudy in Arts and Handicrafts นิสิตที่สอบเข้าเรียนวิชาห้องสมุด มี 8 คน จำได้ว่า มีพิชัย ไสยสมบัติ, ธนา จิตินันท์, สุนทร ธนาสนะ, เสริม เสกขุนทด (เพื่อนคนนี้อาจารย์ ดร.มาเรีย เรียกเซิม เสกหลุมทอด) อรุณรัตน์ บุญปลัมภ์ และดิฉัน นิสิตชายที่สอบได้เป็น นิสิตช่วยงานห้องสมุดทั้งนั้น

ห้องสมุดประสานมิตรสมัยนั้น มีห้องทำงานของอาจารย์อยู่ สองห้องเท่านั้น ห้องขนาดเล็ก เป็นห้องทำงานของอาจารย์ ดร.มาเรีย รวมเจ้าหน้าที่พิมพ์ดีด คือ พี่บุญส่ง ไชยมงคล ไว้ด้วย ห้องใหญ่เป็นห้องทำงานของ ดร.วิชญ์ ทับเที่ยง รวมแผนกซ่อมไว้ด้วย ส่วนอาจารย์ที่ทำงานฝ่ายไหนก็มีโต๊ะเก้าอี้ประจำตามฝ่ายนั้น ๆ ก็ถือเป็นที่ทำงาน เมื่อพวกเราเป็นนิสิตต้องมาอยู่เพิ่มอีก 8 คน พวกเขาที่เป็นนิสิตช่วยงานอยู่ก่อน จึงจัดการให้ดิฉันไปนั่งในห้อง

อาจารย์ ดร.มาเรีย คนเดียว นอกนั้นเขาไปนั่งด้วยกันในห้องใหญ่
ตอนหลังเขาจึงเปิดเผยที่จัดอย่างนี้ เพราะเขากลัวว่า จะต้องพูดภาษา
อังกฤษกับอาจารย์ ดร.มาเรีย ส่วนดิฉันไม่ได้เป็นนิสิตช่วยงาน
ห้องสมุด ไม่รู้โอโหน้อเห่น พวกเขาจึงจัดการให้ไปอยู่กับอาจารย์
ดร.มาเรีย การที่พวกเขาจัดการเช่นนั้น ภายหลังต่อมา ดิฉันนี่ก็
ขอบคุณพวกเขา เพราะเป็นประโยชน์ต่อดิฉันเป็นอย่างมาก อาจารย์
ดร.มาเรีย สอนดิฉันทุกอย่าง ทั้งการเรียน การพูดภาษาอังกฤษ ตลอด
จนชี้แนะและเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำเนินชีวิต และยังทำให้
อาจารย์ ดร.มาเรีย และอาจารย์ ดร.สุดใจ ซึ่งขณะนั้นท่านเป็น
รองอธิการ รู้จักดิฉันเป็นอย่างดี อาจารย์ ดร.สุดใจ ท่านจะเดินมา
รับประทานอาหารกลางวันในห้องอาจารย์ ดร.มาเรีย ที่ห้องสมุด
ทุกวัน และเมื่อดิฉันเรียนจบ จึงได้รับการบรรจุเป็นอาจารย์ประจำ
ห้องสมุด และสอนวิชา Know Your Library โดยให้เป็นอาจารย์
ประจำกลุ่มนิสิต (สูงวัย) ที่เป็นศึกษานิเทศก์จังหวัด ศึกษานิเทศ
ผู้อำนวยการ และครูใหญ่โรงเรียนที่มาเรียนปริญญาตรี ครั้งแรกที่
เข้าห้องสอน อาจารย์ ดร.สาโรช บัวศรี อธิการมานั่งฟัง การสอนของ
ดิฉันด้วย คงจะมาทดสอบ แต่โชคดีที่ดิฉันมีความมั่นใจในความรู้ของ
ตัวเอง และไม่ประหม่า เคอะเขิน เพราะชินกับการรำเป็นตัวละคร
ในงานของประสานมิตรเป็นประจำ จึงผ่านไปอย่างราบรื่น

ความที่ได้อยู่ใกล้ชิดกับอาจารย์ ดร.มาเรีย และได้สัมผัส
สิ่งที่ดีงามหลายอย่างจากท่าน สิ่งหนึ่งที่อาจารย์ ดร.มาเรีย กล่าวถึง

บุคคลที่อาจารย์ชื่นชม อาจารย์มักจะใช้ศัพท์ว่า เขาเป็นคน thoughtfully ซึ่งดิฉันเข้าใจว่า คงหมายถึง รู้จักใจเขา ใจเรา หรือ คิดถึงผู้อื่นก่อนเสมอ อาจารย์ ดร.ทวิรัศม์ ธนาคม ผู้สนิทสนมกับ อาจารย์ ดร.มาเรียม และพลอยเอ็นดูดิฉันไปด้วย อาจารย์พูดเตือน ดิฉันว่า “คุณปราณี คุณเป็นคนที่มีความปรารถนาดีต่อเพื่อนมนุษย์ อย่างที่เรียกว่า “เสือก” ซึ่งเป็นที่ซ้ำซ้อนกันรวมทั้งตัวดิฉันด้วย และ ยังจดจำมาจนทุกวันนี้”

ในช่วง 3 ปีแรกที่ทำงาน ดิฉันได้ไปพักอยู่เป็นเพื่อนที่บ้าน อาจารย์ ดร.มาเรียม ทุกครั้งที่อาจารย์ ดร.สุตใจ มีภารกิจต้องไป ประชุม ไปดูงาน หรือไปต่างประเทศ คราวละนานๆ เป็นหลาย สัปดาห์ถึงเป็นเดือน ๆ อาจารย์ ดร.สุตใจ ก็จะบอกให้ดิฉันไป อยู่บ้าน เป็นเพื่อนอาจารย์ ดร.มาเรียม เพราะอาจารย์เพิ่งมาอยู่เมือง ไทย ยังพูดภาษาไทยได้ไม่มาก มีลูกเล็ก ๆ อีก 3 คน คือ สมชัย อาจารย์เรียก “ซันนี่” สมชาติ อาจารย์เรียกว่า “พู๊” และมาลินี อาจารย์เรียกว่า “หนินี” ดิฉันมีหน้าที่ช่วยดูแลเด็ก ๆ เป็นพี่เลี้ยงเป็น เพื่อนเล่นกับเด็ก ๆ และคอยช่วยอาจารย์ ดร.มาเรียม สื่อสารกับ คุณป้าพวง แม่บ้านพูดเหน่อจากแม่กลอง กับหลานของป้า บ้านที่ ซอยสวนพลูของอาจารย์ กว้างขวางมากเป็นไรๆ ในซอยยังโล่งมีบ้าน อาจารย์หลังเดียวที่โดดเด่น มีเรือนพักของแม่บ้านและหลานทางด้าน ซ้าย ทางขวาของบ้านเป็นสนามหญ้ากว้าง มีสระน้ำขนาดใหญ่ อยู่ ขิดริมรั้ว เด็กๆ ชอบไปวิ่งเล่นใกล้ๆ สระน้ำ อาจารย์ก็จะร้องเรียก

เป็นภาษาอังกฤษ เด็กๆ ยังฟังไม่ออก ก็จะถามดิฉันว่า “พี่ปราณี แม่
ว่าอะไรนะ” ดิฉันแปลให้เด็กๆ ฟังว่า แม่บอกให้มาเล่นห่าง ๆ จาก
ขอบสระ เตี้ยวจะตกน้ำไป อันตราย พวกเด็กๆ ก็ย้ายที่วิ่งเล่น
ถอยห่างออกมา บางครั้งอาจารย์ร้องเรียกเด็กๆ ถ้าเป็นพুষุณก็จะ
ว่า “พี่ป้า แม่ว่าอะไรนะ” (คุณพুষุ เธอพูดอะไรเป็นตัวเองไปหมด
ดิฉันจึงเป็น “พี่ป้า” ของคุณพুষุ) พอดิฉันบอกว่าแม่เรียกเด็ก ๆ
ไปกินกล้วย เด็กๆ ก็จะร้องตอบพร้อมกันว่า “เค้าไม่หิว เค้าไม่กิน”
ซึ่งก็เป็นหน้าที่ของดิฉันที่จะตะล่อมเด็ก ๆ ให้ไปกินกล้วยที่อาจารย์
จัดไว้ให้

ตั้งแต่อาจารย์ ดร.มาเรีย มาอยู่เมืองไทย อาจารย์ไม่กล้าขับ
รถยนต์เลย อาจารย์เล่าว่าที่อาจารย์ไม่กล้าขับรถ เพราะอาจารย์
ดร.สุตใจ ขับรถเก่ง และสอนขับรถอีกต่างหาก อาจารย์ไม่กล้าขับรถ
ต่อหน้าอาจารย์ ดร.สุตใจ แต่อาจารย์ ดร.สุตใจไม่ขับรถอีกเลยหลัง
จากเคยประสบอุบัติเหตุทางรถยนต์ ต้องจ้างคนขับรถประจำ พอ
อาจารย์ ดร.สุตใจ ไปต่างประเทศ ดิฉันไปอยู่เป็นเพื่อน อาจารย์
ดร.มาเรีย บอกให้ออกจากบ้านแต่เช้าหน่อย อาจารย์จะขับรถไป
ประสานมิตร ดิฉันนั่งข้างหน้า เด็ก ๆ 3 คน นั่งข้างหลัง ช่วยลุ้น
อาจารย์ขับรถช้า ๆ ค่อย ๆ ไป เด็ก ๆ ที่นั่งข้างหลัง เขียวกันสนุกไป
เลย “แม่ใช้น้ำมันตราเต่า” ส่วนใหญ่คนที่เริ่มต้นและข้างว่า มักจะ
เป็น “พুষุ” ซัยมีลักษณะเป็นพี่ใหญ่วางฟอร์มนิดหน่อย แต่พুষุ
เริ่มอะไรทุกคนก็พร้อมใจทำเหมือนกัน ดิฉันอธิบายให้อาจารย์

ดร.มาเรีย เข้าใจว่า เด็ก ๆ เขาว่า แม่ขับรถช้าและบอกเด็ก ๆ ว่า แม่เพิ่งลองขับวันแรก ต้องขับช้าเพื่อความปลอดภัย พุ้ยก็เริ่มใหม่ว่า “จับเสื่อใส่ถัง พลังถอย” เด็ก ๆ ก็ร้องกันสนุกสนาน กว่าจะถึงประสานมิตรอาจารย์ก็เกร็งเหมือนกัน และในวันอาทิตย์ อาจารย์ก็จะขับรถพาเด็ก ๆ และดิฉันไปโบสถ์ในตอนเช้า อาจารย์บอกว่าต้องทดลองขับในเส้นทางอื่นที่ไม่ใช่สวนพลู กับประสานมิตรบ้างจะได้ฝึกความชำนาญ กว่าอาจารย์ ดร.สุดใจ จะกลับจากต่างประเทศ อาจารย์ ดร.มาเรีย ก็ขับรถคล่องแล้ว และขับรถให้อาจารย์ ดร.สุดใจนั่งตลอดชีวิต

อาจารย์ ดร.มาเรีย มีพระคุณต่อดิฉันเป็นล้นพ้น ท่านให้งานให้อาชีพ ให้ความก้าวหน้า รวมทั้งคุ้มครองที่ดีด้วย กล่าวคือ ท่านสนับสนุนให้ดิฉันสอบไปเรียนต่อที่สหรัฐอเมริกา เมื่อทำงานครบกำหนด 3 ปี มีสิทธิลาเรียนต่อโดยได้รับเงินเดือน ดิฉันไปสอบฟูลไบริท์ ไปเรียนวิชาห้องสมุดที่มิชิแกน สหรัฐอเมริกา ในช่วงเวลาที่ดิฉันไปเรียนต่อที่มิชิแกนนั้น มีชายหนุ่ม ซึ่งเคยรู้จักกันเป็นคนบ้านเดียวกัน แต่ดิฉันนึกหน้าเขาไม่ได้ ติดต่อทางจดหมายบ่อยมาก บอกว่าเขาชอบมานานแล้ว แต่ไม่กล้าบอก เพราะดิฉันออกจะตรงไปตรงมาแก่นแก้วทำนองนั้น ดิฉันก็เลยทำว่า ถ้าชอบก็ให้ไปขอที่บ้าน ที่กล้าทำเพราะว่าไปอยู่ไกลตั้งครึ่งโลก การทำครั้งนี้ไปเจอคนจริงเข้า เขาจัดผู้ใหญ่ไปทาบถามสู่ขอ พ่อแม่ก็ตกใจไม่รับ กลัวโดนถอนหงอก เขาว่าอย่างนั้น การสื่อสารที่เร็วสุดก็คือโทรเลขในขณะนั้น พ่อแม่

กลัวจะเสียผู้ใหญ่และกลัวว่าดิฉันจะไม่กลับเมืองไทยจึงโทรเลขไป
เร่งรัดให้ให้คำตอบ คราวนี้จะทำอะไรดีละ รีบจดหมายเล่าเรื่องให้
อาจารย์ ดร.มาเรียทราบและขอให้อาจารย์ช่วยพิจารณาตัดสินใจให้
ด้วย พร้อมกันก็ออกอุบายให้พี่สาวพาเขาไปกราบอาจารย์ทั้งสองที่
บ้านซอยสวนพลู ซึ่งประจวบเหมาะกับเขากำลังจะเดินทางไปฝึกงาน
วิทยุ VOA ที่ฟิลิปปินส์ และไม่นานอาจารย์ ดร.มาเรีย ก็มีจดหมาย
ไปถึงดิฉันให้รับหมั้นเขาได้ อาจารย์บอกว่า เขาเป็นชายหนุ่มที่มีสติ
ปัญญา และ thoughtfully ดิฉันมั่นใจในความรักความหวังดีของ
อาจารย์ จึงโทรเลขบอกทางบ้านให้รับหมั้น และจัดพิธีหมั้นที่บ้าน
เมืองกาญจน์ และเขาส่งแหวนหมั้นไปให้ดิฉันที่มิชิแกนทางไปรษณีย์
เป็นที่ฮือฮากันใหญ่ หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นเขาบอกว่าไม่เคยมีการหมั้น
ข้ามทวีปทางไปรษณีย์เช่นนี้มาก่อน เขาขอมาสัมภาษณ์ไปลงข่าว
ใน Daily Time-News (Over Century Serving Mid-State Mich-
igan) วันที่ 14 มีนาคม ค.ศ. 1967

แม้ในภายภาคหลังต่อมา ดิฉันกลับมาช่วยงานของ
ประสานมิตรได้ไม่กี่ปี พ่อบ้านดิฉันต้องย้ายไปเป็นอัยการที่
ประจวบคีรีขันธ์ อาจารย์ ดร.สุตใจ และอาจารย์ ดร.มาเรีย ก็กรุณา
ให้ดิฉันไปอยู่กับครอบครัว ท่านเป็นอธิการบดี ได้โทรศัพท์ถึงอธิบดี
กรมสามัญศึกษาให้ขอตัวดิฉันไปช่วยราชการกรมสามัญศึกษาไปช่วย
สอนที่โรงเรียนประจวบคีรีขันธ์ ดิฉันต้องกราบท่านด้วยความ
ขอบพระคุณอย่างสูง และอีกสองปีต่อมา พ่อครอบครัวย้ายมา

เพชรบุรี อาจารย์ ดร.สุตใจท่านก็ให้กลับมาช่วยงานที่ประสานมิตร ระยะเวลาหนึ่ง แล้วท่านก็กรุณาเช่นเดิม โทรศัพท์ถึงอธิบดีกรมการฝึกหัดครูให้ขอตัวดิฉันไปช่วยราชการที่วิทยาลัยครูเพชรบุรี จนกระทั่งครั้ง หลังสุดเมื่อครอบครัวดิฉันย้ายไปเป็นอัยการที่ชลบุรี อาจารย์ ดร.สุตใจ ก็เลยยกดิฉันให้กับ มศว บางแสนไปเลย

หลังจากอาจารย์ ดร.สุตใจ เกษียณได้ไม่กี่ปี เราได้รับทราบ ข่าวว่าอาจารย์ ดร.สุตใจ ถึงแก่กรรม ทันทีที่ได้ข่าว พ่อบ้านดิฉันซึ่ง สำนึกในพระคุณของอาจารย์ทั้งสองเสมอมา ได้บอกให้ดิฉันลางาน ไป 7 วัน ไปอยู่เป็นเพื่อนและช่วยอาจารย์ ดร.มาเรีย ที่บ้านซอย อ่อนนุช ซึ่งขณะนั้นลูก ๆ ของท่านไม่ได้อยู่บ้าน มาลินียังเรียนอยู่ต่าง ประเทศ อาจารย์ ดร.มาเรีย มีจิตใจเข้มแข็งมาก ท่านโทรศัพท์ถึง ลูกสาวของท่านด้วยความอ่อนโยน บอกลูกในทำนองว่า พ่อรักหนีนี มาก ตอนนี้พ่ออยากให้กลับบ้านมาหาพ่อก่อน แล้วค่อยกลับไปเรียน ใหม่ ให้มาเร็ว ๆ ด้วย ดิฉันได้ฟังแทบจะกลั้นน้ำตาไม่ได้ พอมาลินี เดินทางมาถึงบ้าน ร้องเรียกแม่ แล้วถามทันทีว่า “พ่ออยู่ไหน พ่ออยู่ ไหน” อาจารย์ ดร.มาเรีย โอบกอดลูกสาวไว้ แล้วค่อย ๆ บอกทีละ น้อยว่าพ่อเป็นอะไรไป โดยอาจารย์ไม่แสดงความอ่อนแอออกมาเลย มาลินีร้องไห้ ดิฉันก็แทบจะปล่อยโฮตามไปแล้ว แต่ต้องเป็นตัวช่วย อาจารย์จึงต้องอดทนต่อความรู้สึกสูญเสียโศกเศร้าไว้ ได้ช่วยงานที่ วัดธาตุทอง จนเสร็จสิ้นงานพระราชทานเพลิง และไปเก็บอัฐิเข้าตรู วันรุ่งขึ้น ดิฉันช่วยเก็บด้วย ไปเจอลอดโลหะที่เป็นเครื่องราช

อิสริยาภรณ์ของอาจารย์ ดร.สุดใจ ที่ไม่ไหม้ไฟ สุดท้ายดิฉันจะอดทนต่อไปได้ ปล่อยโฮออกมากลางวงเลย อาจารย์ ดร.มาเรีย เสียอีกต้องกลับมาปลอบดิฉัน อาจารย์ไม่ใช่พุทธศาสนิกชน แต่อาจารย์เข้าใจสังขรณ์ของชีวิตถึงการเกิดแก่เจ็บตาย และแตกดับของสังขารได้ลึกซึ้งยิ่งกว่าคนนับถือศาสนาพุทธเสียอีก

อาจารย์ทั้งสองผู้มีพระคุณและเป็นที่รักของเรา เป็นแบบอย่างที่ดีในการดำรงชีวิต ดิฉันได้เห็น ได้สัมผัสด้วยตนเอง อาจารย์ ดร.มาเรีย เป็นศูนย์รวมใจรวมความรักของทุก ๆ คน ที่ท่านรู้จักและร่วมงานด้วย เมื่อท่านไปทำงานประจำที่ยูเนสโก ดิฉันไปกราบเยี่ยมเยียนท่าน ก็พลอยได้รับความรักความเอ็นดูจากเพื่อนร่วมงานของท่านที่ยูเนสโก ราวกับพี่สาวอีกสองคน คือพี่เพ็ญศรี ทองใหญ่ และพี่เอมอร เจริญรัต และยังเคารพรักกันมาจนทุกวันนี้ ส่วนเรื่องการเลี้ยงลูกนั้น อาจารย์จะสอนให้รู้จักคุณค่าของการทำงานและมีความรับผิดชอบ อย่างเช่น ครั้งหนึ่ง ซัยกับพุย อยากได้ตั้งค์เพิ่ม อาจารย์ให้ไปตัดหญ้าที่สนาม คิดค่าแรง เป็นตารางเมตร ทำได้เท่าไรหว่าจ่ายเท่านั้น เด็กสองคนขะมักเขม้นตัดหญ้างันใหญ่เพราะอยากได้ตั้งค์ และอีกเรื่องหนึ่งที่อาจารย์ฝึกลูกให้รู้จักมีสัมมาคารวะผู้ใหญ่ ไม่ถือตัวว่าเป็นลูกอธิการบดี รู้จักทักทายไหว้กราบผู้ใหญ่กว่าตนที่ประสานมิตรได้หมด จากประสบการณ์ที่ดิฉันได้เรียนรู้และเห็นตัวอย่างจากอาจารย์ทั้งสอง ดิฉันสรุปเองว่า อาจารย์ทั้งสองท่านคงมีคติในการเลี้ยงลูกที่สำคัญสองประการคือ หนึ่ง- “มรดกที่ดีที่สุดที่

พ่อแม่จะมอบให้ลูก คือทำงานเป็น” และ สอง- “เลี้ยงลูกให้คนอื่น
เขารัก” ทั้งสองข้อนี้มีประโยชน์ต่อทุกครอบครัวต่อทุกคนและเป็น
ผลดีแก่ชาติโดยรวม

อาจารย์ประกอบแต่คุณงามความดีตลอด อาจารย์คงประสบ
แต่ความสุขสงบในสัมปรายภพ หากชาติหน้ามีจริง ขอเกิดมาเป็น
ศิษย์ที่ได้รับใช้ใกล้ชิดอาจารย์ เช่นนี้ตลอดไป

กราบมาแทบเท้าด้วยความสำนึกในพระคุณ
ด้วยรักยิ่งจาก วงศ์ภิญโญ – ปราณี เชียงทอง และครอบครัว

ภาพแห่งความทรงจำ

อาจารย์ ดร.สุดใจ และ ดร.มาเรีย ชอบไปเที่ยวทั้งครอบครัว ภาพนี้น่าจะเป็นฝีมือ อาจารย์ ดร.สุดใจ เป็นคนถ่าย ทริปนี้ อาจารย์ ปราณี เป็นคนจัด ไปเที่ยวน้ำตกไทรโยคน้อย (เขาพัง) กาญจนบุรี เมื่อ 22-24 พฤษภาคม 2507 เราไปกันโดยขบวนรถไฟพิเศษที่เห็นนี้

พวกเราเรียกว่า “รถต็อก” เป็นรถตรวจเส้นทางรถไฟ ขอยืมมาจากสถานีรถไฟเมืองกาญจน์ วิ่งไปบนรางรถไฟ ต้องติดต่อนายสถานีทุกสถานี ถ้ารถไฟตัวจริงมา รถต็อกของเราต้องถูกรีบยกออกจากรางไปทันที โดยคณะทัวร์นั้นแหละ พอรถไฟตัวจริงผ่านไปเราก็

ยกขึ้นไปวางบนรางรถไฟขับต่อไปจนถึงน้ำตก หากกลับก็ต้องยกขึ้น
ยกลงแบบนี้แหละ คนนำทางเรา ต้องกว้างขวาง รู้เส้นทางดี โดย
เฉพาะเวลาที่จะต้องเจอกับรถไฟตัวจริง

ที่นั่งบ้ายืนบ้ายกบรตตอก จากซ้าย อาจารย์โสภณ วีรชัย,
อาจารย์ ดร.มาเรีย, พี่บุญส่ง ไชยมงคล เด็กนั่งบนรถ คือ สมชัย
ลูกชายอาจารย์, ดร.ศีลา จายนีโยธิน ยืนเกาะรถ คือ ปราณี
ใส่หมวกยีนส์มาร์ทโดดเด่นอยู่นั่น ก็คือ อาจารย์ชูเกียรติ มณีธร
มีอาจารย์ฝรั่งตามไปด้วยยืนอยู่ข้างหลัง

ที่น้ำตกไทรโยคน้อย จากซ้ายมือ อาจารย์ ดร.มาเรีย เด็ก ๆ
คือ มาลินี, สมชาติ และ สมชัย พี่บุญส่ง ไชยมงคล ปราณี และ
อาจารย์ ดร.ศีลา จายนีโยธิน แถวหลัง คนแรกจำไม่ได้ อาจารย์
วิฑูร โสภวงศ์ อาจารย์สุพิน ทองธานี (พี่หมู) อาจารย์ฝรั่ง คนถัดมา

จำไม่ได้ อาจารย์ชูเกียรติ มณีธร อาจารย์โสภณ วีรชัย และ คนขวา
สุด หมู่สว่าง เป็นตำรวจไปกับเรตลอดทาง สพายปีนยาว เตรียมไป
ดูแลพวกเรา

ที่สถานีวังโพธิ์ เมืองกาญจน์ แฉกหน้าจากซ้าย อาจารย์ ดร.สุดใจ อาจารย์ ดร.มาเรีย ปราณี เด็ก ๆ คือ มาลินี สมชาติ สมชัย อาจารย์ ดร.ศิลา จายนโยบายิน แฉกหลัง อาจารย์ชูเกียรติ มณีธร อาจารย์ศิริมา วรยิ่งยง อาจารย์สุพิน ทองธานี พี่บุญส่ง ไชยมงคล อาจารย์วิพุธ โสภวงศ์ อาจารย์ฝรั่ง คนถัดมาจำไม่ได้ หมู่สว่าง และเจ้าหน้าที่ที่มารับรองคณะของเรา

จากซ้าย : ปราณี อาจารย์โสภณ วีรชัย อาจารย์ชูเกียรติ มณีธร หมู่สว่าง เด็กคือ สมชัย เหล่าสุนทร

ที่สุสานทหารสหประชาชาติ เมืองกาญจนบุรี

จากซ้าย : อาจารย์โสภณ วีรชัย เจ้าหน้าที่ อาจารย์ ดร.สุดใจ
เด็ก ๆ คือ สมชาติ และสมชัย มาลินี ยืนกับอาจารย์ปราณี พี่บุญส่ง
ไชยมงคล อาจารย์วิพุธ โสภวงค์

ยืนข้างหลัง เสื้อขาว กำนันฉาน ทองรวย (คุณพ่ออาจารย์
ปราณี มาต้อนรับ) อาจารย์ชูเกียรติ มณีธร เจ้าหน้าที่ อาจารย์
ดร.ศิลา จายนโยบายอิน อาจารย์ ดร.มาเรีย อาจารย์ฝรั่ง คนขวาสุด
จำไม่ได้

ความรัก ความผูกพัน

อาจารย์ปราณี มีความผูกพันกับครอบครัว อาจารย์ ดร.สุคดี และอาจารย์ ดร.มาเรีย มาก แม้จะไปทำงานต่างจังหวัดห่างไกล วันหยุด มีโอกาสก็พาลูกหลานไป คารวะเยี่ยมเยียน อาจารย์ที่บ้าน ซอยสวนพลู

จากซ้าย : วงศ์ภิญโญ เชียงทอง, ปราณี (อุ้มน้องกลาง) อาจารย์ ดร.มาเรีย เด็ก ๆ ที่โตหน่อย หญิงสอง ชายสอง เป็นบุตร ของ อาจารย์กนก-อรุณ จันทร์ขจร ซึ่งเคารพรักอาจารย์เสมือนญาติ ผู้ใหญ่

จากซ้าย หลัง : น้องอ้อ (ปัจจุบันแพทย์หญิง ภาวิณี รุ่งทนต์กิจ) เอ๋ (ปัจจุบัน เป็นเภสัชกร ณรัชฎา จรรยาณภาพ)

จากซ้าย หน้า : น้องหนึ่ง (ปัจจุบัน ดร.วรวดี เอสทริตจ์)
น้องกล้า (ปัจจุบัน นายแพทย์สุทธิสันต์ จันทรวงร โรงพยาบาล
พระมงกุฎเกล้า) น้องกัญจน์ (ปัจจุบัน พันเอกทันตแพทย์ กัญจน์
จันทรวงร) และเด็กขवासุด เป็นหลานอาจารย์ปราณี คือ น้องส้ม
(ปัจจุบัน รสวันต์ ทิมทอง พำนักในประเทศอังกฤษ และได้สัญชาติ
อังกฤษ)

การแสดงละครรำ 5 ประเภท ของไทย จัดโดยคณะ
มนุษยศาสตร์ มศว บางแสน เมื่อปี พ.ศ. 2528 อาจารย์ ดร.มาเรีย
ก็ไปชมการแสดงรอบที่แสดงที่ โรงภาพยนตร์ตะวันออกรามา ในตัว
เมืองชลบุรี

ผู้ชม จากซ้าย : วนิดา ทองรวย คุณยายอมรา ทองรวย
อาจารย์ ดร.มาเรียม หลานอาจารย์ และมาลินี เหล่าสุนทร ข้างหลัง
: คุณตาฉาน ทองรวย ท่านอธิบดี มนูญ ประชัญคดี

ผู้แสดง จากซ้าย : อาจารย์ภารดี มหาขันธุ์ (เทวดา) นันทน์
ชญา มหาขันธุ์ (ย่าหรั่ง) วรวดี เชียงทอง (นกยูง) ปราณี เชียงทอง
(ท้าวพรหมทัต) เด็กที่นั่งคือ น้องกลาง (สุรีย์พล เชียงทอง ทหารน้อย
พระเจ้ากรุงจีน ในละครพันทางเรื่อง ราชอิริราช)

จัดงานวันเกิดอายุครบ 85 ปีให้อาจารย์

จัดที่คอนโด ซอยสวนพลู วงดนตรีไทยชมรมข้าราชการ
บ้านกาญจนาภิเษกชลบุรีไปบรรเลง มีพิธีรดน้ำขอพรอาจารย์ และ
อาจารย์ ดร.ทวีร์ศมี ธนาคม สังข์สนั่น รับประทานอาหารกลางวัน
ร่วมกัน จากภาพจะเห็นว่า ครอบครัวเราผูกพันกับอาจารย์ถึงสาม
เจนเนอเรชั่น

จากขวามือ : อาจารย์ ดร.ทวีร์ศมี ธนาคม (อายุ 94 ปี) ปราณิ
อาจารย์ ดร.มาเรีย เหล่าสุนทร วงศ์ภิญโญ เชียงทอง สุรีย์พล
เชียงทอง (น้องกลาง) เด็กคือลูกชายของน้องกลาง น้องวีบ วิภูษิต
เชียงทอง

อาจารย์ ดร.มาเรีย กับ ปราณี ในงานวันเกิดอายุ 85 ปี
11 กันยายน 2554 ที่คอนโดซอยสวนพลู อาจารย์เพ็งไปลอก
ต้อกระจกได้ไม่นาน

ฉลองวันเกิดให้อาจารย์ที่ มศว ประสานมิตร

งานฉลองวันเกิดอาจารย์ ที่สำนักหอสมุดกลาง มศว ประสานมิตร
11 กันยายน 2556

งานฉลองวันเกิดอาจารย์ 11 กันยายน 2557 วงดนตรีไทย
ชมรมข้าราชการบำนาญ จังหวัดชลบุรี มาบรรเลง และมอบเงิน
สมทบทุนมูลนิธิ ดร.สุดใจ เหล่าสุนทร

อาจารย์อายุ 90 แล้ว

งานฉลองวันเกิด อาจารย์ ดร.มาเรีย อายุครบ 90 ปี
ที่สำนักหอสมุดกลาง มศว ประสานมิตร 11 กันยายน 2558

July 2016

To - Dear France,

Thinking especially of all
the lovely things you do
for me and family and you
and family for lots warm
hospitality in Thailand
all through the year.

Here's wishing you and family
the best of health, continuing
joy and fulfillment in all
your endeavors.

You are a light to my spirit.

You accept me as I am

while encouraging me to be

the very best that I can be.

Your positive energy

is fuel for my soul.

My world is brighter

because I have you for a friend.

Thanking and loves

Mommie Alain

ขอขอบคุณคุณแม่และครอบครัว
ที่มอบความรักและกำลังใจ
ให้ผมมาตลอดทั้งปีที่ผ่านมา
และขอขอบคุณ

กราบคารวะแด่
ท่านผู้ช่วยศาสตราจารย์
ดร. มาเรีย เหล่าสุนทร
ด้วยความเคารพรักร้อยยั้ง

รศ. เฉลียว พันธุ์สีดา

ฟื้นความหลังเมื่อแรกรู้จัก ผศ. ดร. มาเรีย เหล่าสุนทร ต่อจากนี้กระผมจะขอเรียกท่านเพียงสั้นๆว่า “อาจารย์” เพราะรู้จักท่านมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2502 เมื่อเป็นนักศึกษาวิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา มาดูงานห้องสมุดที่ วศ. ประสานมิตร ซึ่งได้ชื่อว่าเป็นห้องสมุดที่ทันสมัยที่สุดในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เป็นห้องสมุดปรับอากาศเย็นฉ่ำแห่งแรก และจัดหนังสือเป็นแบบชั้นเปิดตามระบบห้องสมุดสมัยใหม่ บรรยากาศเงียบสงบ มีป้ายนิทรรศการติดไว้ที่ข้างบันไดทางขึ้นไปชั้นที่สอง ซึ่งเป็นที่จัดบริการวารสาร มีภาพจิ้งจก และข้อความที่เขียนไว้ว่า “ห้องสมุดจะมีเพียงเสียงจิ้งจกเท่านั้น” ทุกคนที่ย่างก้าวจึงดูมีความสำรวม เป็นระเบียบเรียบร้อย ไม่มีเสียงรบกวนผู้ใช้นคนอื่นๆ

ปี พ.ศ. 2509 กระผมได้ไปสอบเข้าศึกษาต่อที่คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย หลักสูตรอนุปริญา บรรณารักษศาสตร์ หลักสูตร 1 ปี ได้เห็นท่านสอนปริญาโท

กลางห้องโถงใหญ่ตึกคณะอักษรศาสตร์ มีนิสิตปริญญาโทเรียนอยู่ 4 คน เป็นหญิง 3 คน ชาย 1 คน ในฐานะที่กระผมมีอายุน้อยกว่า พี่ๆ ที่เรียนปริญญาโท จึงมีความรู้สึกว่าเขาเรียนกันอย่างขะมักเขม้น ดูแล้วน่าเกรงขามจริงๆ ทำให้เข้าใจว่าการเรียนระดับปริญญาโทนั้น คงยากแน่นอน เพราะแม้แต่ผู้เรียนก็มีเรียนกันเพียง 4 คนเท่านั้น จึงเกิดความคิดว่าหากมีวาสนาก็จะมาเรียนปริญญาโทบ้าง จึงตั้งใจเรียน ปลายปีสำเร็จการศึกษา กลับไปสอนหนังสือที่โรงเรียนต่างจังหวัด ได้รับจดหมายจากคณะอักษรศาสตร์ให้ไปเรียนต่อปริญญาโท เพราะผลการเรียนทำคะแนนได้ดี ดีใจเป็นที่สุด แต่ช่างโชคร้าย คือ ครูใหญ่กำลังจะไปอบรมที่แคนาดา 1 ปี เพื่อกลับมาเปิดหลักสูตรมัธยมแบบประสม จึงขอร้องให้อยู่สอนก่อน กระผมได้เดินทางมาแจ้งแก่คณะอักษรศาสตร์ ว่าไม่ได้รับอนุญาตให้มาเรียนต่อ

ต่อมาปี พ.ศ. 2513 กระผมได้โอนไปสังกัดมหาวิทยาลัยขอนแก่น จึงมีโอกาสกลับมาเรียนปริญญาโทที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในเทอมที่สองปี พ.ศ. 2515 เมื่อสำเร็จการศึกษาก็กลับไปทำงานต่อที่มหาวิทยาลัยขอนแก่น ในปี พ.ศ. 2519 ได้เข้าพบอธิการบดี คือ ศาสตราจารย์ ดร. สุตใจ เหล่าสุนทร เพื่อติดตามเรื่องขอย้ายมาที่ มศว ประสานมิตร ท่านอธิการบดีคุยเชิงสัมภาษณ์ ง่ายๆ ช่วงจังหวะว่างก็ได้เรียนถามถึงท่าน ดร. มาเรีย ซึ่งขณะนั้นท่านไปเป็นผู้เชี่ยวชาญ เนสโก ที่ทวีปแอฟริกา ประเทศเคนยา ท่านย้อนถามกลับว่ารู้จัก ดร. มาเรียด้วยหรือ จึงเล่าให้ท่านฟัง

ศ. ดร. สุกุใจ บอกว่ากำลังจะเดินทางไปเยี่ยม ดร. มาเรีย กระผมจึงได้ฝากความระลึกถึงท่านด้วย จากนั้น ศ. ดร. สุกุใจ ถวายเอกสารรับโอนจากฝ่ายเจ้าหน้าที่ มศว เจ้าหน้าที่นำมาให้ และท่านก็ลงนามรับโอนทันทีต่อหน้า และให้มาดำรงตำแหน่งอาจารย์ที่สำนักหอสมุดกลาง มศว วันที่ 1 เมษายน 2519

เมื่อมาทำงานที่ มศว ไม่นาน อาจารย์ ดร. มาเรีย ก็กลับมาทำงานอยู่ที่ยูเนสโกประจำประเทศไทยที่เดิม ก่อนเกษียณอายุราชการ อาจารย์ได้กลับมาทำงานที่ห้องสมุด มศว อีก กระผมจึงมีโอกาสดำเนินการใกล้ชิดกับท่าน แม้ว่าจะไม่ได้เป็นลูกศิษย์ แต่ก็ได้เป็นหลานศิษย์ที่ซิดใกล้ ณ ห้องสมุด มศว แห่งนี้ กระผมได้ซึมซับแต่สิ่งที่ดีและงดงามจากอาจารย์นับไม่ถ้วน ไม่ว่าจะป็นด้านวัตรปฏิบัติตน ท่านมีครบถ้วนบริบูรณ์ด้วยความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความอนาทร ความเมตตากรุณาต่อเพื่อนร่วมงานทุกคน ทุกระดับ ฯลฯ ด้านบริการวิชาการ ก็มีหลักการบริหารที่แยบยล ในเรื่องนี้ตัวกระผมเองได้รับเต็มเปี่ยม ดังเช่น กระผมทำหน้าที่บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า ซึ่งมีโต๊ะนั่งในห้องสมุดที่ทุกคนต้องเห็นได้ง่ายเมื่อเข้ามาในห้องสมุด วันหนึ่งหลังรับประทานอาหารกลางวัน กระผมก็มานั่งที่โต๊ะเพื่อบริการผู้ใช้ตามปกติ คงจะงีบหลับ อาจทำให้เกิดภาพไม่น่าดู ท่านเดินเข้ามาหาแล้วชวนคุยหลายสิ่งหลายอย่าง และชวนเดินไปที่ชั้นวางวารสารใหม่ หยิบเล่มโน้นบ้าง เล่มนี้บ้าง อธิบายให้ทราบว่ามีเรื่องใดเด่น น่าสนใจ ตรงกับสาขาวิชาใด อาจารย์

ท่านใดสนใจ ชอบมาใช้ และสรุปว่า วารสารที่เข้ามาในห้องสมุด เล่มใหม่ล่าสุดบรรณารักษ์ที่ทำหน้าที่บริการตอบคำถาม ต้องสนใจ อ่าน และพบว่าเรื่องใดเกี่ยวข้องกับอาจารย์ท่านใด ก็นำไปให้อาจารย์ ท่านนั้น เวลาที่เหมาะสมสำหรับเรา คือ หลังอาหารกลางวันไม่ควรจะ ไปนั่งที่โต๊ะเพราะอาจจะง่วงและหลับได้ง่าย กระทบรู้สึกกระดากอวย แต่ก็ได้หลักการบริการอย่างยอดเยี่ยมซึ่งไม่มีสอนในตำรา กระทบใช้ หลักการนั้นเป็นต้นมา ตรวจสอบวารสารใหม่ทุกเล่ม ทำให้ได้ ความรู้ทันสมัย เมื่อนำไปให้อาจารย์ผู้ใช้บ่อยๆก็เกิดความใกล้ชิด มีความไวเนื้อเชื่อใจต่อกัน ดีใจที่ได้ข้อมูล ทำให้ได้รับความเมตตา ถ้า เป็นอาจารย์ที่มีอายุใกล้เคียงกันก็กลายเป็นเพื่อนกันโดยปริยาย ทำให้การบริการตอบคำถามเกิดผลดี ได้รับคำชมเชยเป็นอย่างมาก ถึงกับอาจารย์ผู้ใหญ่หัวหน้าภาควิชาภาษาอังกฤษแนะนำอาจารย์ ในการประชุมคณะมนุษยว่า ถ้าอาจารย์คนใดต้องการเรื่องอะไรที่ ห้องสมุด ให้ไปหาอาจารย์ใหม่คนตัวใหญ่ๆ ที่นั่งตอบคำถามใน ห้องสมุดจะได้ทุกเรื่อง ทำให้กระทบเกิดความภาคภูมิใจมาก หลักการนี้กระทบได้นำไปใช้กับผู้มาใช้บริการทุกคนที่ มศว รวมทั้ง ผู้ที่มาใช้บริการจากมหาวิทยาลัยอื่นๆ ด้วย เช่น อาจารย์จาก มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และ มศว บางแสน ต่างชื่นชม เมื่อมีโอกาสผ่านมาก็มักนำขมนมเนยมาฝาก อยู่เนืองๆ

จากหลักการบริการดังกล่าว ทำให้ผู้ใช้บริการภายในต้นตัว และเข้ามาหาเป็นประจำ บางครั้งติดสอน ติดประชุม ผู้ใช้บริการ ไม่พบตัว จึงติดตั้ง “บอร์ดสื่อสัมพันธ์ชั้น” 1 บอร์ด นำความรู้ใหม่ๆ ไปติดบริการให้ทราบทั่วกัน และจัดทำแบบฟอร์มให้ผู้ต้องการ คำตอบเรื่องใด ให้มากรอกแบบฟอร์ม พร้อมคำถามและแจ้ง รายละเอียดอื่นๆ เช่น คณะ ชั้นปี สาขาวิชา ช่วงวันเวลาที่ต้องการ คำตอบ ฯลฯ ใส่ไว้ในตะกร้ารับบริการที่โต๊ะ เมื่อกระผมทราบก็จะ จัดการค้นหาข้อมูลเพื่อตอบคำถามไว้ให้ แล้วนำไปติดไว้ที่บอร์ด สื่อสัมพันธ์ และบันทึกคำถามพร้อมแหล่งข้อมูลคำตอบลงไว้ใน บัตรรายการขนาด 3 นิ้ว x 5 นิ้ว นำไปเรียงไว้ตามหัวเรื่องให้ผู้ค้นคว้า คนอื่นๆ ใช้ประโยชน์ด้วย หากมีคำถามซ้ำ ผู้ใช้บริการยังไม่ทราบว่า ค้นได้ที่บัตรเรื่อง ก็ทำให้ตอบคำถามได้รวดเร็วขึ้น และทุกคำถาม สามารถนำข้อมูลใหม่ๆ ที่ผ่านสายตาจากวารสารเล่มใหม่ๆ หรือสื่อ อื่นๆ ที่ท่านอาจารย์ได้แนะนำไว้ นำไปบันทึกเพิ่มเติมจากบัตรเรื่อง ที่มีอยู่ก่อนแล้ว ทำให้ผู้ที่ต้องการคำตอบคนต่อๆ มาได้รับสารสนเทศ ครบถ้วนสมบูรณ์มากขึ้น เช่น ในปี 2519 เป็นปีที่รัฐบาลจะ เปลี่ยนแปลงและพัฒนาการศึกษาในระดับชาติใหม่ ผู้มาถามคนแรกๆ ก็ได้ข้อมูลในการตอบไม่ก็รายการ แต่มีคนมาถามซ้ำบ่อยๆ เข้า ก็จะได้สื่อจากสารสนเทศหลายรูปแบบ อาทิ หนังสือ วารสาร ข้อคิด – ข้อวิจารณ์ จากนั้นวิชาการจากหนังสือพิมพ์ วิทยุทัศน์ ฯลฯ

ด้านความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความเอื้ออาทร ความรัก ความเมตตา ความช่วยเหลือเกื้อกูล รวมถึงด้านความประหยัด ฯลฯ อาจารย์ได้กระทำให้เห็นเป็นวัตรปฏิบัติประจำทุกวัน อาทิการใช้กระดาษต้องใช้ให้หมดทั้งสองหน้า ถ้าเป็นซองหนาสีน้ำตาล ให้นำมาตัดเป็นซองบัตรติดหนังสือ สำหรับใส่บัตรยืมด้านหลัง กระดาษหน้าเดียวที่เป็นแผ่นหรือชิ้นเล็กๆ ให้ตัดไว้ให้ผู้ยืมบัตรรายการบันทึกข้อมูลเพื่อไปหยิบหนังสือ หรือวารสาร ที่ชั้น เป็นต้น ดังนั้นทุกคนที่ทำงานกับอาจารย์จะมีนิสัยประหยัด ไม่ทิ้งของให้เสียหาย แม้ถุงเท้าเก่าๆ อาจารย์ก็รวบรวมไปซักให้สะอาดแล้วนำมาจัดทำเป็นตุ๊กตารูปปร่างแปลกๆ ประดับนิทรรศการ ส่งเสริมการอ่านในห้องสมุดได้อย่างน่าสนใจ ซึ่งผู้พบเห็นยังจำติดตามมีรูสึม แม้ว่าเวลาจะผ่านพ้นไปแล้ว 40-50 ปี

สิ่งที่กระผมได้ซึมซับมาจากอาจารย์นั้นมีอีกมากมาย แม้จะปฏิบัติได้บ้างเพียงน้อยนิด แต่ก็ฝังใจมีรูสึม และจะนำไปปฏิบัติและสั่งสอนลูกหลานตลอดไป ในด้านความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และเอื้ออาทรนั้น กระผมยังจำฝังใจเสมอ อาทิ ขอค่าเครื่องบินและที่พักให้ไปดูงานหนังสือเด็กที่ประเทศเนเธอร์แลนด์ ขอทุนจากรัฐบาลญี่ปุ่นให้ไปเสนอบทความวิชาการด้านการให้บริการแก่ผู้พิการในการประชุมบรรณารักษ์นานาชาติ ที่เมืองเตลาตุล ใกล้เชิงภูเขาหิมาลัย ประเทศอินเดีย และการไปดูงานที่ประเทศนิวซีแลนด์ อาจารย์มอบเงิน pocket money ให้ติดตัวไป อาจารย์ช่วยอ่านแก้ไขบทความวิชาการ

ที่นำไปเสนอบนเวทีจากหลายสิบประเทศ บทความที่กระผมนำไปเสนอได้รับการยกย่องว่าดีมาก และนำตีพิมพ์เผยแพร่ โดยเฉพาะการไปดูงานที่ประเทศนิวซีแลนด์ครั้งหลัง อาจารย์ไปด้วย กระผมหวีผมด้านหลังไม่เรียบริ้ว อาจารย์กรุณาหวีให้เรียบริ้ว จนผู้ที่ได้ด้วยหลายคนอิจฉา และเย้าว่า กระผมเป็นลูกอาจารย์ จริงๆ ก็อยากเป็นเช่นนั้น

เมื่อกระผมได้เป็นผู้อำนวยการห้องสมุด อาจารย์ก็ให้ความเมตตา โดยขอให้คณะบรรณารักษ์จาก มศว ไปดูงานที่มหาวิทยาลัยโอไฮโอ และมหาวิทยาลัยอินเดียนา ประเทศสหรัฐอเมริกา อาจารย์ได้ติดต่อ ดร. ฮาวาย ลี ดำเนินการจนประสบความสำเร็จ มหาวิทยาลัยทั้งสองแห่งให้การต้อนรับเป็นอย่างดี หรือแม้กระผมไปประชุมบรรณารักษ์นานาชาติ ที่ซิดนีย์ ประเทศออสเตรเลีย ที่ปักกิ่งประเทศจีน เมื่อบรรณารักษ์ต่างชาติพบกระผม และรู้ว่าไปจากประเทศไทยก็ได้สนทนากัน บรรณารักษ์เหล่านั้นจะถามถึง ดร. มาเรีย เมื่อได้ข้อมูลก็จะแสดงความเป็นกันเอง และพูดถึงอาจารย์ ด้วยความชื่นชม ยินดี ทำให้กระผมเกิดความภาคภูมิใจมาก

เช้าวันอาจารย์จากกระผมไป กระผมมาถึงสำนักหอสมุดกลาง กำลังจะก้าวขึ้นบันได เจ้าหน้าที่ห้องสมุดถามว่า “อาจารย์รู้ไหมว่า ผศ. ดร. มาเรีย เหล่าสุนทร จากพวกเราไปแล้วเมื่อเช้ามืดนี้เอง” กระผมถึงกับอึ้ง ตกใจ ขนลุก ใจหาย แสบเสียดายอย่างสุดซึ้งที่จะไม่มีโอกาสได้พบกับอาจารย์ผู้ประเสริฐยิ่งอีกแล้วหรือ!

ย้อนอดีตถึงท่านอาจารย์ผู้มีพระคุณต่อวิชาซีพบรรณารักษศาสตร์
และบรรณารักษ์ทุกคนที่ได้รู้จักอาจารย์ อาจารย์มีความพร้อม
ทุกอย่าง ทั้งด้านวิชาการ ด้านวัตรปฏิบัติที่เป็นตัวอย่างแก่ทุกคน
ทำให้นึกถึงคำพูดของผู้เชี่ยวชาญ ศาสตราจารย์ ดร. พอร์เตอร์ จาก
มหาวิทยาลัยอินเดียนา พูดถึงอาจารย์ไว้ว่า “อาจารย์เป็นบรรณารักษ์
ที่ดีที่สุดในโลก” (The best librarian in the world) คำกล่าวนี้นี้
ช่างเหมาะสมกับอาจารย์ผู้ประเสริฐมากจริงๆ กระผมขอให้
ดวงวิญญาณของอาจารย์จงไปสู่สวรรค์ และชาติหน้าหรือชาติไหนๆ
มีจริง กระผมขอให้ได้พบท่านอาจารย์ทุกชาติไป

กราบอาจารย์มาด้วยความเคารพอย่างยิ่ง
รองศาสตราจารย์เฉลียว พันธุ์สีดา
15 กันยายน 2559

บันทึกชีวิตงาม

สุนทร - อรพินท์ - ไกรทรธรณ์ - อรรถกุล แก้วลาย

16 สิงหาคม 2559

*A beautiful life
From a beautiful mind
Not because it's full of surprises
But life is here to give
And give it all*

ชีวิตงามตามธรรม
ชวนจดจำความใหญ่ยิ่ง
เป็นยอดอัศจรรย์หญิง
น้ำใจจริงมีแต่ให้
ทั้งเวลาโอกาสจัดหา
ให้พึงพาสงใจได้
ความรู้วิชาการใด
เสาะหาให้ไม่เคยว่าง
ปลูกฝังจิตวิญญาณ
ความกล้าหาญใจกว้าง
เปิดโอกาสให้หนทาง
แสงสว่างแก่ทุกคนมา

ผู้หญิงสองท่านที่มีอิทธิพล หล่อหลอมชีวิตผมมากกว่าใครคนอื่นแรกคือแม่ ด้วยเหตุที่ผมเติบโตมาภายใต้การเลี้ยงดูใกล้ชิดของท่าน ยิ่งตั้งแต่พ่อจากไปตอนผมอายุ 8 ขวบเศษ แม่ทำอะไรไปไหน เป็นต้องมีผมติดสอยห้อยท้ายไปทุกหนแห่ง ไปทุ่งนา หาปลา เข้าป่าแผ้วถางสวนยาง นวดข้าว สีข้าวด้วยเครื่องสีโบราณ (ครกสี) ไปตลาดนัด รวมทั้งไปขายผลไม้ที่ปลูกอยู่รอบๆบ้าน เยี่ยมญาติที่อยู่ในเมือง ที่ช่วยปลูกฝังความกล้าหาญขึ้นในตัวได้มากหน่อยคือการตื่นเข้าไปกรีดยางด้วยกัน แม้จะมีหน้าที่วิ่งตามแค่นั้น แต่ทำให้เราเรียนรู้เรื่องดาวบนท้องฟ้ายามรุ่งสาง อุกกาบาตกล่นเคลื่อน ร่วงมาเท่าไรไม่รู้จักหมด และสิ่งอื่นๆอีกมากมายที่เกิดขึ้นยามตีสี่ตีห้า ที่คนนอนอยู่บนที่นอนไม่อาจเห็นได้ แม้ว่าจะกลัวผีตามประสาเด็ก แต่ความเชื่อในเรื่องนี้ถูกความเป็นจริงช่วยล้างให้จางลงไปได้ ความอดทน ไม่เสียเวลาบ่นในเรื่องไร้สาระ ทำทุกอย่างที่ไม่ต้องการพึ่งผู้อื่น เป็นสิ่งที่ผมได้รับการปลูกฝังมาเต็มเปี่ยมและหล่อหลอมความเป็นตัวตน แบบไม่ต้องใช้คำพูดสอนว่าต้องอย่างนั้นอย่างนี้

เมื่อผมได้มาเรียนต่อที่ วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร (มศว ประสานมิตร ปัจจุบัน) ในปี 2508 ผมต้องทำงานหาเงินช่วยส่งตัวเองเรียน เพื่อแบ่งเบาภาระของแม่เท่าที่ตนเองมีกำลัง นอกจากไปสอนพิเศษ ผมเลือกทำงานเป็นนิสิตช่วยงานห้องสมุดด้วย ในอัตราค่าตอบแทนครั้งแรก ชั่วโมงละ 2.50 บาท แต่โอกาสราคาแพงเปิดให้ผมได้คุ้นเคยกับหนังสือและสื่อต่างๆ บรรดามีในห้องสมุด วศ ซึ่ง

ในยุคนั้นถือว่าเป็นห้องสมุดที่สมบูรณ์และเป็นระบบที่สุดในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ให้บรรยากาศของความเป็นสถาบันอุดมศึกษาอย่างแตกต่าง แต่เหนืออื่นใด ผมได้มีโอกาสทำงานใกล้ชิดกับอาจารย์ 3 ท่าน คือ ผศ.วิษณุ ทับเที่ยง รศ. ปราณี เชียงทอง และ ผศ. ดร. มาเรีย เหล่าสุนทร (11 ก.ย. 2468 - 16 ส.ค. 2559) ทั้งสามท่านมีบุญคุณต่อผมมากทั้งในด้านส่วนตัว ด้านวิชาการ และการตัดสินใจเข้าสู่วิชาชีพด้านห้องสมุด

ท่าน ดร. มาเรีย ผู้หญิงคนที่สองที่มีอิทธิพลต่อความนึกคิดและทัศนคติในการดำเนินชีวิตและการทำงานของผมมากที่สุด อีกท่านหนึ่ง ท่านอยู่ในวัยเดียวกับพี่สาวคนโตของผม (จำนงจิต จริงจิตร์) ซึ่งผมคลุกคลีใกล้ชิดมากกว่าพี่น้องคนอื่น และพึ่งไบบุญ ของพี่และพี่เขย (ร.ต.ต. ดำเนิน จริงจิตร์) แทบทุกเรื่องที่ไม่อยากบอกแม่ นอกจากความเป็นน้อง ทั้งสองยังปฏิบัติต่อผมเหมือนเป็น ลูกคนโต เป็นเหมือนพี่ของหลานๆ พี่เมตตาช่วยเหลือผมเท่าที่กำลังของแม่บ้านคนหนึ่งพึงทำได้ ให้กำลังใจทุกครั้งที่ต้องการ เมื่อได้ใกล้ชิดกับครอบครัวของ ดร. มาเรีย ความรู้สึกดีๆ เหมือนที่ได้รับ จากครอบครัวพี่สาวมีครบถ้วน ทำให้ชีวิตการศึกษาที่ วน ประสานมิตร เต็มไปด้วยแรงบันดาลใจ จากที่เคยคิดแต่เพียงเรียนให้จบและไปทำงาน เป็นต้องทำความฝันให้ดีกว่าแค่เรียนให้จบ ลูก ทั้งสามของอาจารย์ คือ สมชัย สมชาติ และมาลินี จึงเหมือนหลานๆ ผมเอง เราโตมาด้วยกันแบบเป็นทั้งพี่เลี้ยงและเพื่อนเล่น

การทำงานในห้องสมุด นอกจากได้รู้จักหนังสือที่แปลกตา ไม่คาดว่ามีแล้ว กิจกรรมชมรมห้องสมุด ซึ่งมักมีกิจกรรมในวันสำคัญต่างๆ อยู่เสมอ มีปาร์ตี้ให้สมาชิกร่วมสนุก กิจกรรมประกวดต่างๆ มีส่วนให้ผมได้ใกล้ชิดกับการทำงานเชิงสร้างสรรค์ของอาจารย์ ดร. มาเรีย และนำผมไปบ้านของท่านที่ชอยสวณพลู ทุกครั้งที่มีปาร์ตี้สำหรับให้บุคลากรห้องสมุดและสมาชิกชมรมห้องสมุดได้พบปะ สนุกสนานกับการเล่นเกมตามโอกาสต่างๆ ที่นี่เป็นบ้านที่อบอุ่น เป็นแบบอย่างของครอบครัวนักการศึกษา เต็มไปด้วยความรักความใส่ใจ อย่างคาดไม่ถึงที่เผื่อแผ่มาถึงผมด้วย ที่สนามบ้านของท่าน ผมจะเป็นคนแรก ๆ ที่ไปถึงเพื่อช่วยเหลือเตรียมการเท่าที่ท่านจะมอบหมายเสมอ ผมได้รับการปลุกฝังเรื่องการประหยัด การเอาของเหลือใช้มาทำให้เกิดคุณค่า รักความเป็นระเบียบ และที่สำคัญคือการทำงานด้วยความสุข เพื่อให้มากกว่ารับ กิจกรรมที่บ้านอาจารย์มีต่อเนื่องมาเกือบทุกปี จนท่านย้ายไปทำงานให้กับยูเนสโก ต่างประเทศ เช่น เลบานอน เคนย่า ซิมบับเว และสำนักงานใหญ่ที่ฝรั่งเศส กิจกรรมจึงห่างหายไปบ้างเป็นบางช่วง

เนื่องจากท่าน ดร. มาเรีย เป็นกำลังสำคัญที่สุดคนหนึ่งในวงการห้องสมุดไทยในยุคของท่าน และจะรับงานด้านประสานงานกับต่างประเทศเป็นหลัก บวกกับภารกิจงานประจำ ท่านจึงทำงานหนักมากเสมอ ริเริ่มชมรมต่างๆ อันเป็นรากฐานการรวมพลังของคนในวิชาชีพ ทำให้ท่านต้องห่างจากการสอนที่ วมศ ประสานมิตร แต่

ท่านยังคงยื่นมือมาช่วยในการฝึกงานของนักศึกษาอย่างสม่ำเสมอ ท่านไม่เคยหยุดสร้างสรรค์ในเรื่องต่างๆ ผมเคยอาสาทำงานให้ท่าน เพื่อใช้ในการประชุมเมื่อกว่า 30 ปีที่แล้ว ท่านประทับใจที่ผมทำ จนเสร็จ (ไม่ได้เรียนให้ท่านทราบว่าไม่ได้หลับได้นอนทั้งคืน แต่คงมีคนอื่นเล่าให้ท่านฟัง) แม้เมื่อไปเยี่ยมท่านไม่นานก่อนหน้านี้ อาจารย์ยังเอ่ยถึงเรื่องดังกล่าว ท่านใส่ใจในทุกเรื่องและเห็นคุณค่าของผู้อื่น จะให้กำลังใจและสนับสนุนให้เรามีความเข้มแข็ง และกล้าหาญที่จะ คิดทำในสิ่งที่ เป็นประโยชน์เพื่อส่วนรวม

ช่วงปีใหม่สุดท้าย ที่ผมได้ไปเยี่ยมท่านอาจารย์ ดังที่นำมา เป็นประจำทุกปีที่ท่านอยู่บ้านอ่อนนุช ในหมู่บ้านมิตรภาพ เราคุยกัน ถึงเรื่องความหมายของชีวิต ซึ่งบทลงท้ายที่เราเห็นตรงกันคือ ชีวิตที่มีแต่ให้ คือชีวิตที่ประเสริฐสุด เพราะความเบิกบานของการได้ให้ ได้ทำลายตัวตนของเราให้แหลกสลายไป การให้จึงยกจิตวิญญาณของเราให้อยู่เหนือความเป็นตัวตน คุยกันไป ในใจผมก็ได้คิดประเมินตนเอง รู้สึกว่าตนเองเป็นแค่ฝุ่นละออง เมื่อเอาเรื่องนี้เปรียบเทียบกับวิถีชีวิตของ ดร. มาเรีย ที่ผมได้ประสบด้วยตนเอง บางครั้งเป็นเรื่องคาดไม่ถึง ในเรื่องการให้เวลา ให้ความสนใจ แสวงหาโอกาสมา เพื่อผู้อื่น ครั้งหนึ่งท่านรวบรวมเรื่องราวที่เป็นข่าวเกี่ยวกับผมซึ่งเกิด นานหลายปีมาแล้วในหนังสือพิมพ์ภาษาต่างประเทศ ซึ่งผมก็ไม่เคย อ่านพบมาก่อน นำมาให้อ่าน แค่ความเมตตาใส่ใจแค่นี้ก็เล่นเอา สะอึก และตื่นตันใจเป็นที่สุด ท่านแสดงความภูมิใจในตัวเราแบบไม่

เพียงแค่เรื่องผ่านตาเท่านั้น ความละเอียดอ่อนแบบนี้แม้ว่าผมจะ
ถ่ายทอดมาได้ทั้งหมด แต่เป็นสิ่งสอนใจที่เราไม่มีวันลืม ในช่องทาง
ของการแสดงความเมตตาและความรัก

ทุกคนที่ได้ไปมาหาสู่กับครอบครัวของอาจารย์ ย่อมเป็น
ประจักษ์พยาน ยืนยันได้ทั่วกันว่า ดร. มาเรีย ชีวิตของท่านมีแต่ให้
ส่วนตัวผมได้รับโอกาสฝึกฝนตนเองผ่านการฝึกงานในสำนักงาน
ของท่านที่ยูเนสโก กรุงเทพฯ ท่านฝากให้ไปทำงานในโรงเรียน
นานาชาติ และที่สยามสมาคมฯ ตามความกระตือรือร้นอยากทำงาน
ที่ท่านมองเห็น ทั้งในฐานะลูกจ้างพิเศษและบรรณารักษ์กิตติมศักดิ์
ทุกครั้งที่มีข่าวคราวการประชุมวิชาการดี ๆ และน่าสนใจ ท่านจะ
แนะนำให้เข้าร่วม รวมทั้งแสวงหาทุนสนับสนุนเพื่อให้บุคลากรของ
ห้องสมุด ได้มีโอกาสเดินทางไปเรียนรู้อื่นต่างประเทศเสมอมา แม้แต่
ทุกครั้งที่เราลูกๆ ไปกราบท่านที่บ้าน ปกติถ้าท่านทราบล่วงหน้าท่าน
จะเตรียมข้าวของไว้ให้มากมาย แต่ตอนลากลับท่านยังไปหามา
เติมอีก จนเรามองหน้ากันและรู้สึกตรงกันว่านี่เรามาเยี่ยมท่านหรือ
มาทิ้งท่านจนหมดตัวกันแน่ ท่านทำเช่นนี้ทุกครั้งจริงๆ แม้ครั้งล่าสุด
ก็ยังไปคว้าชุดถ้วยข้าวต้มมาเพิ่มให้ บอกว่าพอดีครบสี่คนพ่อแม่ลูก

กล่าวได้ว่า ดร. มาเรีย เป็นแบบอย่างของผู้ดำเนินชีวิตที่
สมบูรณ์ครบถ้วน ไม่มีความขาดตกบกพร่องทั้งในชีวิตส่วนตัว ใน
หน้าที่การงานในฐานะผู้เชี่ยวชาญด้านสารสนเทศของยูเนสโก ใน
ฐานะเพื่อนร่วมงานของทุกคนทุกสถานะ เพราะท่านมีแต่ให้ด้วย

ความรัก ด้วยเมตตาและจริงใจ ในฐานะคุณแม่ คุณย่า ท่านทำได้มากกว่าที่คนทั่วไปทำได้มากมายนัก ท่านเป็นสายสัมพันธ์อันยอดเยี่ยมของญาติในเครือ “เหล่าสุนทร” ในประเทศไทย และดูแลลูกหลานในฟิลิปปินส์ให้ได้รับโอกาสดีมีความสำเร็จโดยทั่วกัน เป็นชีวิตที่งดงามแท้จริง เมื่อท่านต้องจากไปตามวาระของธรรมชาติ แม้จะนำมาซึ่งความเศร้าโศก แต่ลึกๆแล้วผู้ที่เคารพนับถือท่านย่อมยอมรับได้ เพราะวาระแห่งการพักผ่อนอย่างสงบช่วงเวลาของท่านมาถึงในเวลาอันควร

ความรัก ความเมตตาและการให้ที่ไม่ต้องมีเงื่อนไข คือ ยาชโลมใจเจ้าของให้จิตวิญญาณตั้งอยู่ในความสงบสุขยามอยู่และอำลาจากโลกนี้ไปอย่างไร้ข้อผูกพันของตัวตน ...

ด้วยความเคารพและสำนึกในความเมตตาเป็นที่สุดที่ครอบครั “สุดใจ -มาเรีย เหล่าสุนทร” มีต่อผมและครอบครัวอย่างต่อเนื่องมายาวนาน トラาบเท่าทุกวันนี

We love you so much, Dr. Maria. You'll be in our minds always!

ระลึกถึง “ผศ.ดร.มาเรีย เหล่าสุนทร”

อ. ทศนีย์ อินทรประสิทธิ์

ทราบข่าวการจากไปอย่างไม่มีวันกลับของ “ผศ.ดร.มาเรีย เหล่าสุนทร” รู้สึกเศร้าโศกสลดใจอย่างสุดซึ้ง ในความทรงจำของ ข้าพเจ้าคุณงามความดีของท่านที่มีต่อผู้ร่วมงานทุกคนทำให้พวกเราเคารพ รักท่าน และเรียกท่านว่า Mommie

เมื่อข้าพเจ้าเข้ามาทำงานที่สำนักหอสมุดกลาง มศว ซึ่งขณะนั้น ผศ. วิชญ์ ทับเที่ยง เป็นผู้อำนวยการสำนักหอสมุดกลาง และเป็นผู้ชักชวนข้าพเจ้ามาทำงาน ทำให้ได้มีโอกาสร่วมงานกับ อาจารย์มาเรียและได้เรียนรู้งานจากท่านมากมาย คุณสมบัติอย่างหนึ่งที่ประทับใจข้าพเจ้ามากที่สุดคือ การเป็นผู้ให้อย่างไม่มีที่สิ้นสุดของท่าน ทำให้ไม่จึงกล่าวเช่นนี้ เพราะตลอดระยะเวลา 25 ปีที่อยู่กับท่าน ท่านเป็นผู้ให้กำลังใจเอื้ออาทรต่อทุกคนอย่างสม่ำเสมอ สนับสนุนให้บรรณารักษ์มีโอกาสได้ไปศึกษาต่อ และดูงานระยะสั้นทั้งในประเทศและต่างประเทศ ตามความสามารถของแต่ละบุคคล ท่านให้ข้อคิดว่าการปลูกฝังให้คนมีนิสัยรักการอ่านควรเริ่มต้นตั้งแต่วัยเยาว์ ท่านพยายามผลักดันให้มีพื้นที่อ่านหนังสือสำหรับเด็ก โดยเฉพาะ เริ่มจากการจัดมุมเล็กๆ ในห้องสมุด ซึ่งต่อมาจัดเป็นรูปแบบเต็มสำหรับห้องสมุดเด็ก ปัจจุบันคือ ห้องมาเรีย ห้องนี้มี

หนังสือสำหรับเด็กที่มีชื่อเสียง (หนังสือได้รับรางวัลทั้งภาษาไทย ภาษาอังกฤษ และภาษาอื่นๆ) มากมาย เด็ก ๆ มีอิสระในการเลือก อ่านหนังสือตามความต้องการ และจะสนุกสนานไปกับการอ่าน การ เข้ามาใช้ห้องนี้ไม่มีกฎระเบียบที่เข้มงวดเกินไป นอกจากนี้ท่านยัง กล่าวไว้ว่า คนไทยไม่เห็นความสำคัญของการอ่าน จึงเป็นหน้าที่ของ พวกเราที่ควรนำความรู้ และการปฏิบัติ เพื่อชักจูงให้ประชาชน หันมาอ่านหนังสือกันให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ เมื่อท่านยังแข็งแรง จะชวนพวกเราไปทำกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในแต่ละจังหวัดโดยใช้ ทุนทรัพย์ส่วนตัว พร้อมทั้งอาหาร ของเล่นเล็กๆ น้อยๆ ไปฝากเด็กๆ ท่านเป็นตัวอย่างของนโยบายเศรษฐกิจพอเพียงอย่างดียิ่งในการ ใช้ประโยชน์จากวัสดุเหลือใช้มาประยุกต์ใช้กับงานบริการของ ห้องสมุด สิ่งต่างๆ เหล่านี้เราได้เรียนรู้จากท่านและซึมซับทำให้เรา เป็น “บรรณารักษ์วิชาชีพ” ได้อย่างเต็มตัว

เมื่อภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ไปสังกัดคณะมนุษยศาสตร์ อาจารย์บางคนไปสังกัดภาควิชาฯ แต่บางคนก็ยังคงทำงานอยู่ที่ สำนักหอสมุดกลาง แต่ความสัมพันธ์อันดีของพวกเรายังคงดำเนินไป อย่างสม่ำเสมอ ห้องสมุดถือเป็นห้องปฏิบัติการของนิสิตภาควิชา บรรณารักษศาสตร์ การปฐมนิเทศนิสิตใหม่ เพื่อให้รู้จักวิธีการค้นคว้า อย่างถูกวิธี การใช้นวัตกรรมใหม่ๆ เพื่อค้นคว้าหาข้อมูลไปประกอบ การเรียนของนิสิต

เมื่อเข้าไปในสำนักหอสมุดกลาง ด้านซ้ายมือ สิ่งที่จะดูตาคือตู้โชว์ที่จัดวางสิ่งของต่าง ๆ ทั้งจากของท่านอาจารย์ที่สะสมไว้เพื่อน ๆ ของท่าน และผู้นำมาบริจาค นำมาใส่ตู้โชว์เพื่อการประมูลหลายครั้งที่เห็นท่านลงมาจัดวางข้าวของสวยงามมีค่าควรแก่การสะสมด้วยตัวเองอย่างมีความสุข เพื่อนำรายได้ทั้งหมดเข้ากองทุนศาสตราจารย์ ดร.สุตใจ เหล่าสุนทร นำดอกผลให้เป็นทุนแก่นิสิตที่ขาดแคลน มีความประพฤติดี หรือให้การสนับสนุนคณาจารย์ที่ไปเสนองานวิจัยในต่างประเทศ ที่ผ่านมากำหนดจัดงานในเดือนมิถุนายน ขณะนี้เปลี่ยนเป็นเดือนกันยายน สำนักหอสมุดกลางจะจัดงานสัปดาห์ ศาสตราจารย์ ดร.สุตใจ เหล่าสุนทร เพื่อระดมทุน จัดงาน Rummage Sale และกิจกรรมวิชาการอื่น ๆ ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้เป็นที่ประทับใจของข้าพเจ้ามาก เพราะทุกคนจัดกิจกรรมนี้อย่างมีความสุข สนุกสนาน ไม่รู้เหน็ดเหนื่อย

คุณงามความดีของอาจารย์สุดจะพรรณนา แม้ท่านจากไปแล้ว การให้ก็ยังไม่สิ้นสุด ขณะที่มีชีวิตอยู่ก็เป็นต้นแบบของครูที่ดี เมื่อท่านจากไปก็ได้อุทิศร่างกายให้กับคณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพื่อเป็นอาจารย์ใหญ่ของนิสิตคณะแพทย์ คงไม่เกินจริงที่จะกล่าวว่า “ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มาเรีย เหล่าสุนทร” เป็นผู้ให้ตลอดกาล คุณงามความดีของท่านจะนำท่านไปสู่สัมปรายภพที่สุขสงบ ชั่วนิรันดร์

ด้วยรักเคารพและอาลัยท่านอาจารย์ ดร.มาเรีย เหล่าสุนทร

ผศ. นงนารถ ชัยรัตน์

อาจารย์ * * ผู้อ่อนโยน เมตตาอารี กับทั้งคนอยู่ใกล้ตัว
และคนอยู่ไกลตัว จนสัมผัสได้

อาจารย์ * * ผู้เผื่อคิดถึงคนอื่นอยู่เสมอตลอดเวลาที่
สนทนาพูดคุยกัน

อาจารย์ * * ผู้มีจริยวัตรอันงดงาม นิ่ง สงบ แต่มี
ชีวิตชีวาอย่างยิ่ง

อาจารย์ * * ผู้เป็นต้นแบบของการใช้ทรัพยากรอย่าง
คุ้มค่า น่าอัศจรรย์

อาจารย์ * * ผู้คิดแต่จะให้กับคนทั้งมวล

อาจารย์ * * ที่พูดคุยด้วยแล้วชื่นอกชื่นใจ บางครั้งหัวเราะ
กันจนน้ำตาไหลเรื่องที่อาจารย์เล่า

อาจารย์ * * เมตตา รักใคร่ สุนัข อาจารย์เล่าว่าทุกวัน
ฉันกลับบ้านต้องตกท้ายนั่งเล่นด้วยสักชั่วโมง ถามว่าทำไมอาจารย์
ต้องทำอย่างนั้น อาจารย์ตอบว่า มันคิดถึงฉันจากกันไปตั้งแต่เช้า
กว่าจะพบกันก็เย็น ฟังแล้วต้องอมยิ้ม ความรักของอาจารย์
น่าประทับใจมาก

อาจารย์ * * ผู้เป็นต้นแบบของคนในวิชาชีพบรรณารักษ์
อย่างแท้จริง

อาจารย์ * * ผู้ไม่หยุดนิ่งในความคิดในการจัดกิจกรรม
ต่าง ๆ เช่น กิจกรรมส่งเสริมการอ่านในทุกรูปแบบ การจัด
Rummage Sale ในทุกปี พวกเราอยากได้เงินเข้ากองทุนมากๆ
อาจารย์กลับบอกว่าอย่าหวังว่าจะได้เงินมากหรือเงินน้อย อยากให้
พวกเราทำกันอย่างมีความสุขมากกว่า และรู้ว่าของที่บริจาคมานั้น
สามารถเปลี่ยนเป็นเงินได้แม้เล็กน้อยก็มีคุณค่า อาจารย์นำต้นไม้
เล็กๆ ที่เพาะชำด้วยตนเองใส่กล่องนม ขวดเล็กๆ มาฝากวางขาย
และมีคนซื้อจริงๆ ด้วยค่ะ

อาจารย์ * * ผู้ไม่เคยถามถึงยอดเงินกองทุน ศาสตราจารย์
ดร.สุดใจ เหล่าสุนทร ว่ามีเท่าใด แต่จะถามว่ามีใครได้รับทุนนี้บ้าง
เป็นนิสิตปีใด คณะใด อาจารย์ต้องการให้ทุนนี้เกิดประโยชน์
แก่ผู้สมควรได้รับ ไม่ใช่เกิดแต่ดอกเบี๋ยจากเงินทุน ชาบซึ่งอาจารย์
ยิ่งนึก ทุกครั้งที่ประชุมกองทุนศาสตราจารย์ ดร.สุดใจ เหล่าสุนทร

อาจารย์จะต้องการของไว้ให้คณะกรรมการที่ร่วมประชุม จัดห่อไว้
อย่างน่ารัก ประณีต แสดงถึงความตั้งใจของผู้ให้อย่างแท้จริง

อาจารย์ * * ที่สุดแสนจะน่ารัก เมื่อครั้งไปเจรจาทุน
แลกเปลี่ยนกับ Victoria University of Wellington อาจารย์
จะตื่นก่อนเพื่อเข้าห้องน้ำสบายๆ จะนอนคอยอย่างสบายใจ เมื่อ
อาจารย์เรียบบร้อย ข้าพเจ้าจึงลุกมาเข้าห้องน้ำ ออกจากห้องน้ำมา
อาจารย์ปอกผลไม้ไว้ให้ทานเรียบบร้อย วันต่อมาข้าพเจ้าต้องปอก
ผลไม้ไว้ก่อนแล้วค่อยไปนอนต่อ ประทับใจและไม่เคยลืมความสุข
ในการเดินทางครั้งนั้น

อาจารย์ * * ผู้เป็นคุณย่าที่มีความรักเปี่ยมล้นหัวใจ เห็น
อาจารย์เลี้ยงดูจินเป่าด้วยความรักเอาใจใส่และเป็นธรรมชาติ มา
ตั้งแต่จูงมือเข้ามานั่งคอยคุณย่าในห้องทำงานหลังจากกลับจาก
โรงเรียน บัดนี้จินเป่าเติบโตเป็นหนุ่มน้อยที่น่ารัก ที่พวกเราพลอย
ภาคภูมิใจ และชื่นชมอาจารย์ยิ่งนัก เพราะความรักที่ยิ่งใหญ่ของ
คุณย่าคนนี้ไม่มีผู้ใดเสมอเหมือน

อาจารย์ * * ที่รักยิ่ง ครั้งสุดท้ายที่นั่งพูดคุยกับอาจารย์
ในห้องทำงาน อาจารย์เล่าว่ากำลังจะเริ่มเก็บของมางาน Rummage
Sale จึงเล่าว่ามีของบริจาคมากแล้ว ปีนี้อาจารย์ไม่ค่อยสบายอย่า
เพิ่งทำอะไรที่ทำให้เหนื่อย พักผ่อนให้มากๆ แม้จะรู้ว่าอาจารย์
เหนื่อยง่าย แต่ไม่คิดว่าจะเป็วันสุดท้ายที่ได้พูดคุยกับ ผู้เป็นที่รักยิ่ง

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มาเรีย เหล่าสุนทร หรือมีผู้เป็นที่รักยิ่ง
ของพวกเราทุกคนที่ได้รู้จักอาจารย์ อาจารย์จากเราไปสู่
สรวงสวรรค์อันสวยงาม รื่นรมย์ สงบนิ่ง ชั่วนิรันดร์ ยิ่งนานวัน
ยิ่งคิดถึงอาจารย์ ถือเป็นโชคและวาสนาอย่างยิ่งที่ได้รู้จักคุ้นเคย
พูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ถ่ายทอดสิ่งดีงามสู่ตนจากอาจารย์
ผู้เป็นที่รักยิ่ง ถือเป็นมงคลชีวิตสูงสุด

ดร. มาเรีย เหล่าสุนทร กับ IFLA Regional
Standing Committee for Asia
and Oceania

อารีย์ ชื่นวัฒนา

IFLA (International Federation of Library Associations and Institutions) หรือ สหพันธ์สากลแห่งสมาคมห้องสมุดและสถาบัน มีสำนักงานระดับภูมิภาคใน 3 ภูมิภาค คือ Africa, Asia & Oceania, Latin America & Caribbean สำนักงานภูมิภาคมีหน้าที่ช่วยเหลือสำนักงานใหญ่ในเรื่องต่างๆ เช่น ส่งเสริมให้ประเทศในภูมิภาครู้จัก IFLA ชักชวนให้สมาคมห้องสมุดและห้องสมุดต่างๆ ในประเทศเหล่านั้นเข้าร่วมเป็นสมาชิก ช่วยจัดกิจกรรม เผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร และเป็นตัวกลางในการสื่อสารระหว่างสมาชิกในภูมิภาคและจากทั่วโลก สำนักงานภูมิภาค Asia & Oceania ถือกำเนิดขึ้นในประเทศมาเลเซีย ในปี 1975 และย้ายมาตั้งที่ประเทศไทยในปี 1987 ต่อมา ปี 2005 ได้ย้ายไปตั้งที่ประเทศสิงคโปร์ จนถึงปัจจุบัน

เมื่อสำนักงานภูมิภาค Asia & Oceania มาตั้งอยู่ที่ประเทศไทยนั้น ดร. เพ็ญศรี ก๊วยสุวรรณ อดีตผู้อำนวยการสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ รับตำแหน่งเป็นผู้จัดการสำนักงาน อาจารย์มาเรียได้สนับสนุนการทำงานของ ดร. เพ็ญศรี มาโดยตลอด ข้าพเจ้าจำได้ว่า ดร. เพ็ญศรี มาพบอาจารย์มาเรียเสมอๆ ที่ห้องสมุดประสานมิตรเพื่อปรึกษาหารือในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับ IFLA นอกจากนี้ อาจารย์มาเรียยังเป็นกำลังสำคัญในการผลิตจดหมายข่าวของสำนักงาน (IFLA RSAO Newsletter) ซึ่งมีกำหนดออกปีละ 2 ครั้ง จดหมายข่าวนี้นี้ได้รับรางวัล Best IFLA Newsletter Award 2004 ณ ที่ประชุม IFLA ประจำปีที่ประเทศอาร์เจนติน่า

นอกจากสำนักงานภูมิภาค Asia & Oceania แล้ว IFLA ยังมีคณะกรรมการถาวรของภูมิภาค ซึ่งมีชื่อเรียกเป็นทางการว่า Regional Standing Committee for Asia and Oceania (RSCAO) ปัจจุบันเรียกว่า IFLA Asia & Oceania Section RSCAO ประกอบด้วยผู้แทนจากประเทศสมาชิกในภูมิภาค อาจารย์มาเรียดำรงตำแหน่งที่ปรึกษาพิเศษในคณะกรรมการนี้อยู่ยาวนานหลายปี RSCAO ทำงานร่วมกันกับสำนักงานภูมิภาค Asia & Oceania ที่ ดร. เพ็ญศรี เป็นผู้จัดการอยู่

RSCAO จัดการประชุมปีละ 2 ครั้ง ครั้งแรก ประเทศสมาชิกที่มีผู้แทนในคณะกรรมการจะผลัดกันเสนอตัวเป็นเจ้าภาพ คณะ

กรรมการจะทำงานร่วมกันในด้านกำหนดนโยบาย แผนงาน กิจกรรม วิชาการ โครงการพัฒนาห้องสมุดและการศึกษาทาง บรรณารักษศาสตร์ ส่วนครั้งที่ 2 เป็นการประชุมที่เป็นส่วนหนึ่งของการประชุมใหญ่สามัญประจำปีของ IFLA ในเดือนสิงหาคม ในระหว่างที่อาจารย์มาเรียดำรงตำแหน่งที่ปรึกษา ท่านถือเป็นหน้าที่ที่จะเข้าร่วมประชุม ในนามของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ท่านจะพาพวกเราบรรณารักษ์ติดตามไปด้วย เมื่อข้าพเจ้าเรียนปริญญาเอกจบแล้ว ก็ได้มีโอกาสติดตามท่านไปประชุมบ่อยครั้ง และด้วยการสนับสนุนจากอาจารย์มาเรีย และ ดร. เพ็ญศรี ข้าพเจ้าได้เป็นตัวแทนจากประเทศไทยเข้าไปทำงานในคณะกรรมการ RSCAO ท่านทั้งสองเห็นว่าการมีผู้แทนอยู่ในคณะกรรมการนั้นนอกจากจะเป็นการสร้างเครือข่ายทางวิชาชีพแล้ว ยังเป็นการรักษาผลประโยชน์ของประเทศด้วย เมื่อข้าพเจ้าหมดวาระกรรมการในปี 2005 รองศาสตราจารย์ ดร. น้ำทิพย์ วิภาวิน ได้เข้าไปเป็นผู้แทนต่ออีกหนึ่งวาระ

ในการประชุม IFLA นั้น กิจกรรมทางวิชาการที่สำคัญอันหนึ่งคือการนำเสนอบทความ / โครงการต่างๆ อาจารย์ได้ฝึกให้เราเขียนบทความ นอกจากข้าพเจ้าแล้ว ก็มี รองศาสตราจารย์เฉลียว พันธุ์สีดา ผู้ช่วยศาสตราจารย์นงนารถ ชัยรัตน์ คุณมณฑนา เจริญแพทย์ ที่ได้มีโอกาสเดินทางไปนำเสนอบทความในที่ประชุมของ IFLA นอกจากนั้น ท่านยังฝึกให้เราทำงานต่างๆ เช่น การเป็นเจ้าภาพจัดการประชุม การเขียนโครงการเพื่อขอรับทุน มศว

รับทำโครงการสำคัญ คือ การผลิตวีดิทัศน์ IFLA Asia & Oceania: Librarianship on the Move เพื่อประชาสัมพันธ์ IFLA และเผยแพร่กิจกรรมของ RSCAO โดยทีมงานจากฟิลิปปินส์และทีมงานจาก มศว ซึ่งได้แก่ สำนักหอสมุดกลาง นำโดยคุณพิมล เมฆสวัสดิ์ ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ และสำนักสื่อทางการศึกษา การทำวีดิทัศน์นี้ไม่ใช่เรื่องง่าย เป็นโครงการที่ใช้เวลานานและประสบอุปสรรคหลายอย่าง แต่ท่านก็มุ่งมั่นทำงานสำเร็จ เมื่อนำไปเผยแพร่ ได้ช่วยให้ประเทศต่างๆ ในเอเชียรู้จักและเข้าใจ IFLA และ RSCAO ดีขึ้น ข้าพเจ้าจำได้ว่าเมื่ออาจารย์มาเรีย ดร. เพ็ญศรี และข้าพเจ้าไปร่วมประชุม RSCAO ที่ประเทศเลบานอน เมื่อปี 2000 เราได้ฉายวีดิทัศน์นี้ให้บรรณารักษ์ที่นั่นดู มีบางคนซาบซึ้งใจถึงกับน้ำตาไหล ข้อความตอนหนึ่งของ Mrs. Rashidah Begum บรรณารักษ์อาวุโสของมาเลเซีย เป็นประจักษ์พยานที่ดีของผลงานชิ้นนี้

I particularly remember her leading role in the production of a video on the work of the Asia Oceania Section. We used the video widely to promote our Section and IFLA at numerous conferences and meetings. The production involved collecting data and multimedia from many countries and also working with production specialists. Dr. Maria made it happen and I will never forget this significant contribution she made to our Section.

อาจารย์มาเรียให้ความสำคัญกับการศึกษาเพื่อพัฒนาตนและวิชาชีพมาก ท่านคิดว่าความเป็นสมาชิกและการเข้าร่วมประชุม การร่วมทำงานและกิจกรรมต่างๆ ในระดับนานาชาติ เป็นการศึกษาอย่างไม่มีเป็นทางการที่ให้ทั้งความรู้ ประสบการณ์ มิตรภาพ การเรียนรู้วัฒนธรรมต่างๆ จากการเดินทาง เป็นการขยายโลกทัศน์อย่างดีที่สุด ท่านจึงสนับสนุนทุกวิถีทางให้พวกเราได้มีโอกาสนั้น โดยเฉพาะบรรณารักษ์ มศว เท่านั้น ท่านยังแผ่แผ่ความรัก ความเมตตา และปรารถนาดีไปยังบรรณารักษ์ทั้งไทยและเทศ ท่านช่วยอ่าน ปรับปรุง แก้ไข โครงการ บทความวิชาการ รายงาน ท่านสอน ฝึกอบรม ให้คำปรึกษา แนะนำ ให้กำลังใจ และแรงบันดาลใจแก่ผู้คนอย่างไม่รู้เหน็ดเหนื่อย บรรณารักษ์ไทยและจากประเทศต่างๆ ที่ได้มีโอกาส

รู้จัก ใกล้ชิด หรือทำงานกับท่านล้วนยกย่องท่านเป็นครู และรักท่านเหมือนแม่ ข้าพเจ้าคิดเสมอว่าความเป็นแม่โดยธรรมชาติของท่านเป็นเหมือนแสงอาทิตย์ที่ให้ความสว่าง อบอุ่น เกื้อกูลชีวิต โดยไม่เลือกที่รักมักที่ชัง บัดนี้ แสงอาทิตย์ได้ลับฟ้าไปแล้ว แต่ได้ทิ้งแสงสว่าง ความอบอุ่น ไว้ในหัวใจของพวกเรา ข้าพเจ้าเชื่อมั่นว่าพวกเราจะนำแสงสว่างและความอบอุ่นนี้ไปเป็นพลังสร้างความเจริญรุ่งเรืองให้กับวิชาชีพของเราต่อไป

ดร.มาเรีย เหล่าสุนทรกับชมรมบรรณารักษ์และ
นักเอกสารสนเทศนานาชาติ
ในสังกัดสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย

Dr.Maria LaoSunthara and the
International Librarians and
Information Specialists Group (ILIS)
Under the Thai Library Association

รศ.ดร.น้ำทิพย์ วิภาวิน

และกรรมการบริหารชมรม ILIS

“Once a librarian, you are always a librarian.” เป็นคำกล่าวของอาจารย์ ดร.มาเรีย เหล่าสุนทร ผู้มีความรักและศรัทธาในวิชาชีพอย่างมาก โดยสนับสนุนการจัดกิจกรรมของชมรม ILIS ตั้งแต่ พ.ศ.2542 เป็นต้นมา อาจารย์เป็นบรรณาธิการจดหมายข่าว TLA ILIS Newsletter และเป็นที่ปรึกษาด้านภาษาอังกฤษตั้งแต่สมัยที่ ดร.เพ็ญศรี ก๊วยสุวรรณ เป็นผู้จัดการ IFLA ภูมิภาคเอเชียและโอเชียเนีย อาจารย์ ดร.มาเรีย ได้ให้ความช่วยเหลือและให้คำแนะนำแก่พวกเรากรรมการและสมาชิกชมรมฯ ในทุกเรื่อง อาจารย์สนับสนุนการทำงานอาสาสมัครของชมรม ILIS ตามวัตถุประสงค์ของชมรมอย่างครบถ้วน ได้แก่ (1) เป็นศูนย์กลางของบรรณารักษ์และนักเอกสารสนเทศที่ประสงค์จะใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารระหว่างสมาชิก (2) ส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือระหว่างสมาชิก (3) แลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็น และประสบการณ์

ระหว่างสมาชิก (4) พัฒนาความรู้ความชำนาญในการใช้ภาษาอังกฤษ
ในหมู่สมาชิก (5) เปิดโอกาสให้ชาวต่างชาติได้สมัครเป็นสมาชิกของ
สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย (6) ร่วมมือกับองค์กรต่างประเทศ
ในกิจกรรมต่างๆที่เกี่ยวข้องกับห้องสมุด

ตั้งนั้นกิจกรรมของชมรม ILIS ตามวัตถุประสงค์ข้างต้นนี้
อาจารย์ ดร.มาเรีย จะแนะนำและเชิญชวนให้บรรณารักษ์และ
นักเอกสารสนเทศที่เป็นชาวต่างชาติในประเทศไทยได้มามีส่วนร่วม
สนทนา แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และเรียนรู้ร่วมกันกับพวกเรา
ชาวไทยมาโดยตลอด ทำให้เกิดการสร้างเครือข่ายอย่างกว้างขวาง
ในระดับสากล โดยอาจารย์จะให้ความช่วยเหลือและเอาใจใส่ในทุกๆ
กิจกรรม ดร.มาเรีย ให้ความช่วยเหลือในการพัฒนาวิชาชีพและ
ห้องสมุดทุกเรื่อง อาจารย์เป็นทั้งครูภาษาอังกฤษสำหรับพวกเรา
ทุกคนด้วย

ตลอดเวลาที่พวกเราชาวชมรม ILIS ได้ร่วมงานกันท่าน ท่าน
เป็นตัวอย่างที่ดีที่สุด เป็นต้นแบบของครูผู้มีเมตตาและเสียสละเพื่อ
สนับสนุนให้เกิดความร่วมมือระหว่างวงการห้องสมุดไทยและ
ต่างประเทศ ท่านเป็นบรรณารักษ์ด้วยชีวิตและจิตวิญญาณ ท่านเล่า
ให้ฟังว่าท่านรักหนังสือและการอ่านจึงส่งเสริมการพัฒนาวรรณกรรม
เด็กตั้งแต่เริ่มต้นการทำงานจนถึงปัจจุบัน การที่สำนักหอสมุดกลาง
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้จัดห้องวรรณกรรมสำหรับเด็ก
เรียกว่า Maria Room จึงเป็นความภาคภูมิใจของท่านมากที่การอ่าน

หนังสือสำหรับเด็กและเยาวชนเป็นจุดเริ่มต้นของการสร้างแรงบันดาลใจในทุกสิ่ง ดร.มาเรียมักจะแนะนำให้พวกเราไปประสานความร่วมมือกับครูสำหรับการส่งเสริมการอ่านในห้องสมุด ท่านเป็นผู้ให้ความสำคัญกับการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูผู้สอนและบรรณารักษ์เพื่อให้นักเรียน นักศึกษาได้รับประโยชน์สูงสุด

ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2498- 1955 ดร.มาเรีย เป็นผู้สอนรายวิชา Know Your Library เพื่อส่งเสริมให้นักศึกษาปี 1 ทุกคนมีทักษะในการค้นคว้าและใช้ทรัพยากรห้องสมุดให้เป็นประโยชน์ในการเรียน รวมถึงเป็นรายวิชาสำหรับนักศึกษาต่อเนื่องที่มาเรียนภาคค่ำด้วย ต่อมา พ.ศ.1956) 2499) ได้จัดฝึกอบรมและฝึกงานให้แก่นิสิต ก่อนที่จะออกไปทำงานในห้องสมุดในลักษณะ On the job training มีการฝึกอบรมศึกษานิเทศก์ของกระทรวงศึกษาธิการ และมีการเปิดสอนในรายวิชาทรัพยากรการศึกษา (Educational Materials) ให้รู้จักใช้ทรัพยากรห้องสมุดเพื่อการเรียนการสอน รวมถึงวิชาวรรณกรรมสำหรับเด็ก (Children Literature) เพื่อให้เป็นประโยชน์สำหรับครูในการแนะนำหนังสือสำหรับเด็ก

พ.ศ.2510 - 2498 ดร.มาเรีย เป็นหัวหน้าบรรณารักษ์และครูในวิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร (ปัจจุบันคือ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร) ไม่มีอะไรง่ายสำหรับการเริ่มต้นสิ่งใหม่และการเป็นผู้บุกเบิก ดร.มาเรีย และอาจารย์จากมหาวิทยาลัยอินเดียน่า ได้เริ่มนำการจัดหนังสือให้เป็นหมวดหมู่และการจัดเรียง

หนังสือชั้นเปิด การทำให้ผู้ใช้ห้องสมุดมีความสุขและเป็นอิสระในการใช้ห้องสมุดเป็นภารกิจสำคัญตั้งแต่ในยุคนั้น

ความเป็นครูเป็นผู้รักการอ่านและความเมตตาที่ต้องการแบ่งปันความรู้และสร้างเครือข่ายให้เราเหล่าบรรณารักษ์ทั้งหลาย ท่านได้นำมาถ่ายทอดสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการสื่อสารถึงพวกเราทั้งบรรณารักษ์ชาวไทยและบรรณารักษ์ชาวต่างชาติ คือ Newsletter ชื่อ ILIS Newsletter ทุกครั้งที่เรามีการประชุม ท่านจะเพียรบอกเสมอว่า ให้ช่วยกันส่งข่าวมาลงนะ จะได้ทราบข่าวและกิจกรรมของแต่ละห้องสมุด และท่านก็หาข้อมูล ข่าวสารมาจัดทำ Newsletter แต่ละฉบับด้วยความตั้งใจ และเป็นสุขทุกครั้งที่ท่านได้นำสิ่งพิมพ์นี้มามอบให้คณะกรรมการบริหารชมรม ฯ และเมื่อมีซองที่จัดส่งให้สมาชิกตีกลับส่งไม่ถึงผู้รับ ท่านจะเป็นกังวลและให้เช็คที่อยู่ใหม่ทุกครั้งเพราะเกรงว่าสมาชิกจะไม่ได้รับข้อมูลข่าวสารของชมรม ฯ Newsletter ของท่านนอกจากจะให้ข้อมูลข่าวสารแล้ว ผู้รับยังมีโอกาสได้อ่านภาษาอังกฤษที่มีความไพเราะสละสลวย เป็นการฝึกการใช้ภาษาไปด้วย

ILIS Newsletter ที่ อาจารย์ ดร.มาเรีย เป็นบรรณาธิการ

ความรักของอาจารย์ ดร.มาเรียที่มีต่อพวกเรา คณะกรรมการบริหารชมรม ILIS ท่านอนุญาตให้พวกเรามาจัดประชุมที่บ้านของท่าน ณ ซอยสวนพูลเป็นประจำ และทุกครั้งท่านจะเลี้ยงอาหารว่าง เครื่องดื่ม และอาหารกลางวันแก่พวกเรา ร้านประจำคืออาหารอิตาเลียนที่หน้าบ้านท่าน ท่านบอกว่า “ฉันมีความสุข ที่ได้เจอและพูดคุยกับพวกเรา”

อาจารย์ ดร.มาเรีย ได้เอื้อเฟื้อสถานที่จัดประชุมชมรม ILIS
ที่บ้านของท่านเป็นประจำ พร้อมเลี้ยงอาหาร

อาจารย์ ดร.มาเรีย เหล่าสุนทร รักในการทำงานตาม
วัตถุประสงค์ของชมรม ILIS ในการสร้างและส่งเสริมการแลกเปลี่ยน
ความร่วมมือของบรรณารักษ์ไทยสู่นานาชาติ ทำให้นานาชาติรู้จัก
บรรณารักษ์ไทย และส่งเสริมการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารและ
การประชุม ท่านจึงเป็นครูที่อยู่ในหัวใจของเราเสมอ ด้วยความ
รักและคิดถึงจากพวกเราชาวชมรมบรรณารักษ์และนักเอกสาร
สนเทศนานาชาติ (ILIS) ทุกคน

The Philippines-Thailand Libraries
Friendship Project (PTLFP)

อัมพร ขาวบาง

The Philippines-Thailand Libraries Friendship Project (PTLFP) เป็นโครงการที่พัฒนาจาก โครงการ The Antique-Thailand Friendship Program ซึ่งเกิดขึ้นครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. 2550 โดยขณะนั้นได้จัดร่วมกับโครงการ The Binirayan ที่เป็นการจัดงานเทศกาลประจำปีของจังหวัดแอนติเก้ (Antique) ประเทศฟิลิปปินส์ โครงการดังกล่าวริเริ่มโดยผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มาเรีย เหล่าสุนทร ด้วยความร่วมมือของสำนักหอสมุดกลาง และภาควิชา บรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประเทศไทย สภาวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ ของจังหวัดแอนติเก้ (Antique Provincial Historical & Cultural Council) และสถาบัน Datu Lubay Center, Inc จังหวัดแอนติเก้

ประเทศฟิลิปปินส์ (ปัจจุบันดำเนินการโดยบรรณารักษ์สำนักหอสมุดกลาง นำโดยผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มาเรีย เหล่าสุนทร และกลุ่มบรรณารักษ์และครูบรรณารักษ์ จังหวัดแอนติเก้ (Antique) ประเทศฟิลิปปินส์) เพื่อสร้างเครือข่ายความร่วมมือและแลกเปลี่ยนความรู้ความคิดเห็นในกลุ่มอาชีพบรรณารักษ์ นักเขียน ครู อาจารย์ นักวิชาการ นักวิจัย และบุคลากรที่ทำงานเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรสารสนเทศ ไม่ว่าจะเป็นห้องสมุดและพิพิธภัณฑ์ หน่วยงานองค์กรส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นอื่นๆ ของจังหวัดแอนติเก้ และจังหวัดใกล้เคียง

การดำเนินงานตลอดระยะเวลา 10 ปี (2550-2559) ได้สร้างคุณประโยชน์แก่ชุมชนในเมืองเกิดของท่านอาจารย์มาเรีย มาโดยตลอด ดังนี้ (1) การเผยแพร่เรื่องของประเทศไทย ผ่านทางการออกร้านจำหน่ายสินค้าไทย และการจัดนิทรรศการเกี่ยวกับประเทศไทยในหลายๆ หัวข้อ ได้แก่ ผ้าทอของไทย / นิทรรศการเฉลิมพระเกียรติพระเจ้าอยู่หัว พระราชินี และพระเทพฯ / ประเพณีสงกรานต์ วัฒนธรรมไทย เช่น จัดพิธีรดน้ำดำหัวเนื่องในวันสงกรานต์ / ผูกข้อมือ / แหล่งท่องเที่ยวของไทย / ห้องสมุดท้องถิ่นมหาสารคาม (2) การจัดประชุมบรรณารักษ์ / ครูบรรณารักษ์ (Librarian Forum) เพื่อให้ความรู้ที่เป็นประโยชน์สำหรับการสร้างเครือข่าย และก่อตั้งคณะกรรมการ/สมาคมห้องสมุดจังหวัดแอนติเก้ (3) การปรับปรุงพัฒนาห้องสมุดและบริจาคหนังสือให้ห้องสมุดในชุมชน (4) การปลูก

เรื่องเล่าของวันวาน ก่อนมาเป็นวันนี้

พิมลเมฆ

ภาพที่คนห้องสมุดเห็นประจำ คือ รอยยิ้มแห่งความปรานี และยินดีทุกครั้งที่มีการจัดกิจกรรมที่เรียกว่า “โครงการนิทรรศการสัญจรหนังสือสำหรับนักอ่านรุ่นเยาว์” ของอาจารย์ ดร. มาเรีย เหล่าสุนทร เรามักจะเห็นท่านง่วนอยู่ การจัดเตรียมหนังสือ และของตกแต่งที่เป็นตุ๊กตารูปสัตว์ เพื่อดึงดูดความสนใจของผู้เข้าร่วมกิจกรรม และทุกปีจะมีการคุยกันถึงความต้องการของชุมชนในแต่ละพื้นที่สำหรับการเตรียมความพร้อมที่จะออกไปจัดกิจกรรมในแห่งหนที่ไม่เคยซ้ำรอย

กิจกรรมนี้มีประวัติมายาวนานราว พ.ศ. 2532 ริเริ่มโดยการสนับสนุนจากช่างานสากลแห่งภาคีห้องสมุดยูเนสโกที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อส่งเสริมผลงานวรรณกรรม ศิลปวัฒนธรรมของประเทศต่าง ๆ

ในช่วงแรกเราจึงมีหนังสือเด็กและเยาวชนที่เป็นภาษาอังกฤษและมีรูปเล่มแปลกตาน่าอ่านเพื่อไปจัดกิจกรรม ซึ่งมีเนื้อหาที่ยูเนสโกเห็นว่ากำลังเป็นปัญหาอยู่ในขณะนั้น เช่น สันติภาพ สิทธิมนุษยชน การรู้หนังสือ สิ่งแวดล้อม เป็นต้น

จากจุดเริ่มต้นดังกล่าว นิทรรศการสัญจรออนแรมไปตามโรงเรียนต่าง ๆ หลายแห่งในภูมิภาคชนบทเป็นหลัก ส่วนใหญ่เป็นการจัดแสดงหนังสือที่ผลิตในประเทศไทย และต่างประเทศ บุคลากรในโครงการยังจัดอบรมให้ความรู้แก่ครู/ครูบรรณารักษ์เกี่ยวกับเทคนิคการส่งเสริมการอ่าน การผสมผสานหนังสือสู่บทเรียน และการอ่านให้แก่เด็ก แนวทางการจัดนิทรรศการเน้นการใช้วัสดุท้องถิ่น และวัสดุเหลือใช้ เช่น นำถุงปุ๋ยมาเย็บเป็นกระเป๋าหนังสือ สามารถนำไปแขวนใต้ต้นไม้ ใต้ถุนตึก หรือที่ว่างตรงไหนก็ได้แล้วแต่สะดวก มีน้ำหนักเบา สะดวกแก่การพกพา การไปทำกิจกรรมแต่ละครั้งโรงเรียนที่เป็นเจ้าภาพหรือแม่งานหลักจะได้รับชุดนิทรรศการเก็บไว้เพื่อนำไปจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านต่อไป และนำไปหมุนเวียนระหว่างโรงเรียนภายในกลุ่มได้อีก

หลังจากโครงการนำร่องที่ได้รับการสนับสนุนหมดสิ้นลงภารกิจต่อไป คือ การจัดหาแหล่งเงินทุนเพื่อสนับสนุนการทำกิจกรรม อาจารย์ ดร. มาเรีย เหล่าสุนทร เริ่มการจัดทำกองทุนด้วยการนำหนังสือ วารสารที่ผ่านการใช้แล้ว หรือมีจำนวนเกินความต้องการ มาจัดวางในห้องสมุดให้ผู้คนที่ต้องการอ่านสามารถหยิบ

กลับบ้านได้โดยบริจาคเงินใส่ตู้รับบริจาค ซึ่งวิธีการนี้ยังคงดำเนินมา
ถึงปัจจุบัน เป็นการสะสมทีละเล็กละน้อยไว้ในบัญชี รวมทั้งยัง
รับบริจาคจากผู้มีจิตศรัทธาอื่น ๆ ท่านอาจารย์มีความคิดมุ่งมั่นใน
การทำภารกิจนี้มาอย่างยาวนาน และปลูกฝังจิตสำนึกนี้ให้แก่
บรรณารักษ์สำนักหอสมุดกลาง ในการทำหน้าที่สืบต่อไป

ปัจจุบันกิจกรรมในลักษณะดังกล่าวนี้ได้เข้าไปอยู่ในภารกิจ
หลักของห้องสมุดแล้ว จึงแทบไม่ได้ต่อยอดกันอีกด้วยเหตุผลหลาย
ประการ อย่างไรก็ตาม ภาพความทรงจำถึงผู้ให้เฉกเช่นท่านอาจารย์
ดร. มาเรีย เหล่าสุนทร ยังตรึงอยู่ในใจตลอดกาลสำหรับเหล่า
บรรณารักษ์ และผู้ที่มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม สำหรับการเป็นผู้
บุกเบิกกิจกรรมที่นำหนังสือไปสู่ห้องถิ่นห่างไกล

ที่สำคัญ ท่านชอบเห็นรอยยิ้ม และเสียงหัวเราะของเด็ก ๆ
ขณะฟังการเล่านิทานประกอบ การขีดหุ่น หรือหยิบอ่านหนังสือ
เล่มที่ชื่นชอบอย่างมีความสุข

อาลัยรัก คุณย่ามาเรีย เหล่าสุนทร

จินเป่า (ปาริศ เหล่าสุนทร)

คุณย่าที่รัก

ในความทรงจำของผมและคุณแม่ ...

คุณย่าเป็นผู้หญิงที่อบอุ่นมีความเมตตาสูงและอ่อนหวานทั้ง
กิริยา และคำพูด เป็นผู้หญิงมีเสน่ห์ บุคลิกที่เป็นธรรมชาติของคุณย่า
มีความเป็นไทยมาก จนหลายๆ คนแทบจะลืมไปว่าท่านเป็นชาว
ต่างชาติด้วยซ้ำ

คุณย่าชื่นชมวัฒนธรรมและศิลปะไทยมากโดยเฉพาะงาน
หัตถกรรม และการแสดง ท่านมักจะต้อนรับแขกจากต่างประเทศ
ด้วยการพาไปชมโขนและหุ่นละครเล็ก

คุณย่าภูมิใจในวิชาชีพบรรณารักษ์อย่างที่สุดและยังสั่งให้ผม
จัดวางหนังสือในห้องของผมให้มีระเบียบอย่างกับจะยกหอสมุดมา
ไว้ที่บ้าน

ท่านคอยยื่นบทความที่ตรงกับความสนใจของผมจาก
หนังสือพิมพ์ ให้ผมอ่านทุกเช้า ขณะนั่งรถไปส่งผมที่โรงเรียน ก่อนที่
คุณย่าจะไปทำงานต่อที่หอสมุด มศว อย่างมีความสุขทุกวันจนถึง
อายุเก้าสิบ

คุณย่าคอยเติมเต็มกำลังใจ ทำให้คุณแม่มีชีวิตที่มีแรงบันดาลใจ
ใจมากขึ้นเรื่อยๆ ในการสานต่อและคิดค้นพัฒนางานธุรกิจที่คุณพ่อ
สร้างไว้

ตอนเด็กๆ ผมทานข้าวยาก อาเจียนง่าย คุณย่าอดทนมาก
ที่จะป้อนข้าวผมในแต่ละมื้อ บางทีคุณย่าทำให้ผมทานข้าวได้มากขึ้น
ด้วยการเรียกโก๋ (สุนัขที่บ้าน) มานั่งตรงหน้าให้ผมเล่นไปด้วย
ทานข้าวไปด้วยจนหมดชามโดยไม่รู้ตัว

คุณย่าให้อภัยคนได้ง่ายมากเสมอด้วยจิตใจที่กว้างใหญ่ของ
ท่าน คุณย่าเป็นคนที่มีใจเกรงใจคน พอใจในสิ่งง่ายๆ ไม่เคยเรียกร้อง
สิ่งใดที่ทำให้ใครต้องลำบากใจ

คุณย่าไม่เคยกดดันหรือกะเกณฑ์ความสำเร็จจากผม เพียง
ขอให้ผมมีความพยายามตั้งใจกับสิ่งที่ผมชอบและมีประโยชน์

คุณย่าห่วงใยทุกชีวิต ไม่ว่าจะเป็นผู้คน สุนัข หรือต้นไม้ และเป็นนักอนุรักษ์อย่างแท้จริง

ท่านจึงมีงานอดิเรกหลากหลายที่อยู่กับธรรมชาติและเห็นคุณค่าสิ่งแวดล้อมเสมอ เช่น ท่านจะคอยเก็บดอกของต้นตีนเป็ดก่อนขึ้นรถไปทำงานตอนเช้า เพื่อประดับไว้ในห้องทำงาน

ในงานหารายได้เพื่อสมทบทุนกองทุนของคุณปู่ที่ มศว ทุกปี คุณย่าจะนำไม้พุ่มที่ตัดแต่งเองและปักชำไว้ในกล่องนม/น้ำผลไม้ และแข็งแรงพอที่จะนำไปปลูกต่อ มาร่วมขายต้นละ 10-15 บาท แม้ราคาจะไม่มาก แต่คุณย่าบอกว่ามีความสุขที่ทำให้หลายๆ คนได้ร่วมเลี้ยงดูแลต้นไม้บนหลักการ ริไซเคิล และมีส่วนร่วมในการสมทบกองทุนของคุณปู่

งานอดิเรกอีกอย่างของคุณย่าคือการจับเห็บให้สุนัขทุกตัวในวันหยุด แทนที่จะได้เอนหลังพักผ่อนแบบคนส่วนใหญ่ คุณย่าแบ่งเวลามาให้ความรักแก่ลูกน้องสี่ขาทุกตัวในบ้านอย่างทั่วถึง

ในช่วงหัวค่ำ คุณย่ายังห่วงและมักจะออกไปจุดยากันยุงให้พวกมันด้วย นอกจากนี้สิ่งที่ผมเห็นบ่อยๆ คือคุณย่าจะให้ความสุขแก่สุนัขในบ้านด้วยการจูงสองขาหน้าของสุนัขเดินรำพร้อมไปกับเสียงร้องเพลงของคุณย่า

ความเมตตาของคุณย่ามีถึงนาที่สุดท้ายของชีวิตสัตว์ที่คุณย่าเลี้ยงทุกตัว ผมจำได้อย่างชัดเจนว่า คุณย่าทั้งอุ้ม กอด และปลอบใจสุนัขที่แก่และป่วยจนถึงที่สุด

คุณย่าชอบเย็บผ้าและมักจะซ่อมเสื้อผ้าขาดให้ผมเสมอ ผ้าจับของร้อนที่คุณย่าทำเองจากเศษผ้าก็มักแบ่งให้หลายคนไว้ใช้ และบางปีมีมากพอที่จะขายในงานรั้มเมจเซล สมทบกองทุนคุณปู่เพื่อให้ทุนการศึกษา

คุณย่าเป็นคนมีดนตรีในหัวใจ ชอบฮัมเพลงด้วยเสมอเวลาที่คุณแม่เปิดเพลงเก่าๆ ในรถ ผมจำได้ว่าครั้งหนึ่งเราไปเที่ยวฮัมพวงกันสามคนพร้อมกับคุณแม่ คุณย่าเพลิดเพลินกับการอ่านหนังสือระหว่างเดินทาง โดยมีเสียงเพลงที่คุณย่ารู้จักไปด้วย

คุณย่าคอยเสริมและสนับสนุนให้ผมมีความรักดนตรี ท่านมักจะขอให้ผมเล่นเปียโนให้ฟัง 2 - 3 เพลง หลังทานอาหารเข้ากันเสร็จในวันเสาร์-อาทิตย์ หลายครั้งคุณย่าจะมานั่งอยู่ในห้องกับผมคุยกันไป ผมก็เล่นกีตาร์ไปด้วย

ตอนที่ผมต้องไปเรียนต่างประเทศ นอกเหนือไปจากการโทรศัพท์คุยกัน คุณย่าจะคอยเขียนจดหมาย และฝากให้เลขาส่งอีเมลมาที่ผม ผมชอบอ่านสิ่งที่คุณย่าเขียนถึงผมอย่างอบอุ่นและมีอารมณ์ขัน ทำให้ผมคลายเหงาและความคิดถึงบ้านได้มาก

ในบทความนี้ ผมได้เรียกคุณย่านับหลายสิบครั้ง

เพราะว่าท่านชอบเรียกตัวเองว่า Grandmother (ย่า) ทุกครั้งที่พูดคุยกับผม ตอนที่ผมสูญเสียคุณพ่อเมื่อ 3 ขวบ

ผมยังเด็กเกินกว่าที่จะเข้าใจความเศร้าโศกเพราะคุณย่าและคุณแม่ให้ความรัก จนทำให้ผมไม่รู้สึกลุสียุติมากนัก แต่วันนี้ที่คุณย่าจากผมไป ความรู้สึกที่เกิดขึ้นเหมือนผมกำลังสูญเสีย ทั้งคุณพ่อและคุณย่าพร้อมกัน

ผมและทุกคนจะจดจำ ความดี ความกรุณา ของคุณย่าและความรักที่คุณย่ามอบให้ตลอดชีวิตครับ

รักและเทิดทูนคุณย่ามากที่สุดตลอดไป
จินเป่า (ปวริศ เหล่าสุนทร)

Dearest Grandmother,

My deepest wish is for us to have had just one more letter from each other. While you must now be at peace, everyday I still hope you can somehow hear all of my thoughts towards you. As grandmother and grandson, we always had the warmest conversations in person, over the phone, or via postcards and emails. However, you were much more than just my grandmother.

You were a lifelong teacher to everybody. Your compassion and altruism have touched the hearts of many. While you may not have been aware, I have learnt many important truths and principles from you as I grew up. It is honestly rare to find someone deeply embracing and respectful of all cultures and backgrounds.

You reminded me to “Wai” everyone, including your foreign friends as you endeared the true spirit of Thai culture. At the same time, you were proud of your

Filipina heritage and always had continuous love for all of our relatives abroad. Despite living under a harsh occupation of your hometown during the war, all that you spoke of was the sorrow, mercy, and kindness of the Japanese captain in your village. You have always been able to see the good within evil and recognize the best of each and every one of us. More importantly, you have given your utmost respect and appreciation wherever you have gone throughout your life.

Your care and passion surpassed family, friends, or acquaintances and extended towards animals and nature. I have just only realized that you were

in fact the first true environmentalist in my life, always stressing the ever-growing importance of minimizing waste and preserving trees and plants. We have fond memories of those countless hours you spent gardening, sorting plastic from cardboard/paper for re-use or recycling, as well as removing fleas from our dogs (you were like a personal masseuse to them).

You taught me to be compassionate and empathetic to

our four-legged friends as you comforted and consoled each of them in their last moments. Never once did you value them just for our own enjoyment, but as companions and fellow living creatures. I truly consider this to be a great lesson in humility and humanity.

I was fortunate enough to have grown up in the care of two independent and insightful women, reminding me of the important roles that women have beyond traditional expectations and reiterated the respect they deserve. Although you must have had some hopes for me, you were never demanding. Whenever I lost motivation in anything, you always simply told me “try, try again and I’m sure you will make it”. You were a role model in inspiring my intellectual pursuits, my caretaker of 22 years, and a great source of joy and comfort for all of us.

You loved me as you loved my Dad while his memories lived through you for me to cherish. I am proud and most grateful to have had you as my Grandmother.

Love you forever, Jinpao (Pawarit LaoSunthara)

Tribute for Auntie Gene

Angelo

We will always hold Auntie Gene, our father's eldest sister, in our hearts. Auntie must be the most giving human being we know, and her beautiful spirit touched so many lives, not the least ours.

Auntie's advocacy for literacy, for example, enabled her to reach out to communities with her donations of books and sponsorships of libraries, particularly in the Philippines. Such commitment allowed learning to be accessible to everyone, improving and inspiring lives.

Her generosity of spirit is also unparalleled to family. Her countless invitations for us to visit Thailand occasioned many glimpses of her grace and selflessness. She was the consummate host, taking us all over Bangkok and beyond to explore and experience Thailand's best cuisines, temples, cities, and the warmth of its people, among others. Realizing at some point that she would buy us anything we appreciated, and not wanting to appear ungrateful by refusing, we eventually kept our awe of items quiet so Auntie would not buy these for us. Still, there were instances when we ended up bringing home a big jar of pickles created in the most wonderful shapes and, not the least, a bistro set that she had paid for to be transported home by plane.

Auntie's generosity was also witnessed in her embrace of each one's uniqueness and in her celebrations of relationships, family or otherwise. In Thailand, we were richer for family, the extended cousins, and friends we were introduced to and bonded with, and through all these gatherings, we have never heard Auntie speak ill of or render judgment on anyone nor said anything in haste

or anger; her patience with, acceptance of, and delight in everyone's individuality or experience particularly inspiring and ennobling.

Auntie's many gifts to us go beyond her literal gifts: among others, a ruby necklace and earring set for Azalea on our wedding, a Dr. Seuss book during Isabella's birth, other tokens such as scarves, bags, and ties sent across the oceans to keep connections, wonderful memories of our visits to Thailand, and for Angelo, as well, a trip to Brunei. Beyond these, however, Auntie's best gift to us, and one we will treasure the most, is her gift of self--her quiet grace and humility despite her many successes personally and professionally; her wisdom, integrity, gentleness; her many kindnesses and passion to lift others up, all inspiring us to be more like her and to overwhelm others with generosity as she has done to so many.

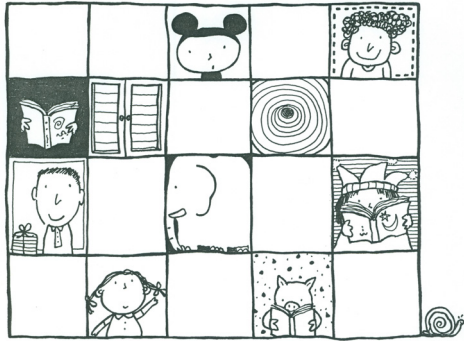
We have kept Auntie's letters, cards, and texts through the years, the most recent one inviting us to do a side-visit to Bangkok during our trip to the Philippines in May, after several other invitations such as during her 90th birthday. We couldn't make it then, but promised a trip

to Thailand soon, which would have been likely this December or next summer. It pains us that that trip would be too late, and that we have not had the occasion to spend time with her one more time, especially since we would have wanted Isabella to finally meet this aunt we always talk about, hold in the highest of esteem, and will always love. When one admires and loves someone as much as we do Auntie Gene, she is and will always be a part of us, and we are our better selves because of who she has been and always will be to us. What rich blessing and what privilege and joy it was to have Auntie as a beautiful part of our lives; she will live on in our hearts forever!

Angelo, Azalea, and Isabella Barrieses

Remembering Aunty Gene :
There was this old woman who lived
in Thailand. She was an Antiqueno.

Professor Alex Delos Santos

ผู้อำนวยการสถาบัน Datu Lubay Center, Inc
และผู้ประสานงานโครงการ PTLFP

I first met Aunty Gene in May 2005. A relative was getting married in Ang Thong province, and I think she was one of the sponsors. When we got back to Bangkok, we stayed at Villa Maria in Suan Plu. It was to begin my almost yearly visits, like a pilgrimage, to Thailand.

In 2006, Aunty Gene came home to Antique and connected with then Governor Sally Perez. I remember we had a gathering at Piedra Restaurant for her party; working as consultant to the Governor, I was assigned to coordinate with her. She intended to meet the local librarians, to see how she could help. We organized the

first Librarian Forum, and that was how the Antique-Thailand Libraries Friendship Program was born.

What happened after that was a series of annual forums with librarians in Antique, as well as some projects we jointly undertook. She brought in the expertise of academics and practitioners like Dr. Aree Cheunwattana, Aumporn Khaobang, Aurathai Wareesa-ade, Piamsuk Thungkawee from Srinakharinwirot University (SWU) to give lectures to librarians, teachers, and local information managers in Antique. She facilitated my participation as speaker at a local wisdom conference at Mahasarakham University in Mahasarakham province; hosted the visits of Lin-ay Antique to Bangkok; helped in opening small municipal libraries like in Sibalom; arranged a month-long engagement program of Antiqueno librarians at the Central Library of SWU (we have sent seven librarians to this program); sent boxes and boxes of books for the library-participants of our program, including beautiful pieces for my toys collection. At one time, we had an exhibition of Thailand textiles and baskets at the Old Provincial Capital, so that the local weavers and basket

makers can take inspiration at Thai designs and craftsmanship, she said.

Her office at the Central Library in SWU was one of my favorite places to sit and while away. I stayed there for hours, forgetting that I wanted to visit many places in Bangkok. She would ask me to pour over the books and take what I wanted, or she could order another copy for me. I was especially interested at her collection of reading dolls: children, old people, animals... I would later find these at the Maria Room, a special room for children's books in her honor at the Central Library of SWU.

At her house in On nut road, she would stay up late after serving us dinner of Thai delicacies, to talk about Antique, and how we could promote reading and library use to young people. She would talk about her experiences as a student at Antique High School before the war. One time, she led me into her stock room full of baskets, books, and stuff she perhaps could no longer use, and asked me to choose what I wanted to be included in the boxes she would send to Antique. We sold some of the

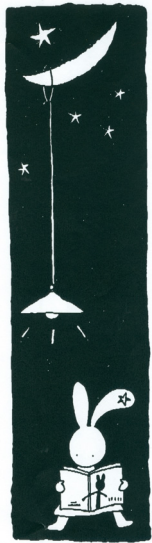

stuff to raise money for our projects. Every time I went home, there was a package for one library or librarian in Antique.

Aunty Gene was proof that there is really no nationality. She was both Antiqueno/Filipino and Thai. My conversations with her made me love Thailand-in fact I thought Thailand is the country of my soul--but they also made me love Antique even more. Above all, she taught us to love reading, love books, love libraries. It was a passion that taught us how to really serve others.

I am so proud that Aunty Gene is a Bugal kang Antique (Pride of Antique), and I will always treasure that I once knew of a great Antiqueno who lived in Thailand.

On behalf of LaoSunthara Family

Somchart – Malinee LaoSunthara

On behalf of LaoSunthara Family, Masa Family and Maza family

We would like to thank everyone for the overwhelming love and support for our mother, your Loa, your Tita, your Manang, and Aunty Maria – Gene, she is resting comfortably with heavenly FATHER.

We ask that you continue to keep her in your thought and prayer. During this time of sorrow we learn how much our family and friends really mean to us.

Thank you so much for your kindness and sympathy at a time when it was deeply appreciated.

Thank you and Heavenly Father be with you all.

เรื่องราวของท่านอาจารย์

ดร. มาเรีย เหล่าสุนทร

สตรีที่เป็นผู้ให้

(Heart of Gold)

นามจริงของท่าน คือ มาเรีย ยูจีนีย มาซา เหล่าสุนทร (Maria Eugenia Masa LaoSunthara) เกิดเมื่อวันที่ 11 กันยายน พ.ศ. 2468 ที่เมืองแอนทิกเก้ (Antique) ประเทศฟิลิปปินส์ ในช่วงปฐมวัยท่านสำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนประถมศึกษาสิบาลอม (Sibalom Primary School) และระดับมัธยมศึกษาจากโรงเรียนมัธยมศึกษาแอนทิกเก้ (Antique High School) ท่านยังศึกษาต่อระดับปริญญาตรีสาขาการศึกษาในประเทศฟิลิปปินส์ ที่มหาวิทยาลัยซิลลิแมน (Silliman University) แล้วจึงย้ายมาศึกษาต่อยังประเทศสหรัฐอเมริกา ในระดับปริญญาโทสาขาการศึกษา และบรรณารักษศาสตร์ ที่มหาวิทยาลัยอินเดียนา (Indiana University)

จนถึงระดับปริญญาเอกใน วิชาเอกสาขาการศึกษา และวิชาโทสาขา
บรรณารักษศาสตร์และการมัธยมศึกษา

อาจารย์ ดร. มาเรีย เหล่าสุนทร สมรสกับ ศาสตราจารย์
ดร. สุดใจ เหล่าสุนทร เมื่อ ปี พ.ศ.2496 มีบุตรชาย 2 คน และ
บุตรสาว 1 คน บุตรชายคนโตเสียชีวิตแล้ว และมีหลานชาย 1 คน
กำลังศึกษาระดับปริญญาตรีที่ประเทศอังกฤษ

สำหรับการทำงาน ท่านอาจารย์เริ่มต้นการทำงานที่ประเทศ
บ้านเกิดในอาชีพบรรณารักษ์อ้างอิง ที่มหาวิทยาลัยซิลลิแมน รว
สามปี (พ.ศ. 2490 – พ.ศ. 2492) จากนั้นมาราวปี พ.ศ. 2498
ได้เริ่มต้นทำงานที่ห้องสมุดมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มาจนถึง
ปี พ.ศ. 2510 โดยเป็นหัวหน้าห้องสมุด และอาจารย์สอนวิชา
วรรณกรรมเด็ก ห้องสมุดเบื้องต้น และทรัพยากร/สื่อการศึกษา โดย
ห้องสมุดวิทยาลัยวิชาการศึกษาในช่วงนั้นนับว่าเป็นห้องสมุดที่
ทันสมัย และท่านได้มีลูกศิษย์ที่ต่อยอดวิชาความรู้หลายท่านด้วยกัน

ช่วงปี พ.ศ. 2510 ถึง 2529 ท่านได้ย้ายไปทำงานที่ฝ่ายห้อง
สมุดและสารสนเทศให้แก่องค์กรยูเนสโก ภูมิภาคเอเชีย/โอเชียเนีย
กรุงเทพฯ โดยทำหน้าที่ทั้งเจ้าหน้าที่เอกสาร และที่ปรึกษาด้าน
ต่าง ๆ ที่ประเทศเคนยา ประเทศศรีลังกา และประเทศเกาหลี
หลังจากนั้น ในช่วง ปีพ.ศ. 2529 ถึง 2559 ท่านได้อุทิศตนช่วยงาน
อาสาสมัครในฐานะที่ปรึกษาพิเศษของสมาคมวิชาชีพ IFLA สำหรับ

ประเทศแถบเอเชีย-แปซิฟิก อาจารย์สอนวิชาจริยธรรมใน
บรรณารักษศาสตร์ ผู้ริเริ่มโครงการต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์แก่สังคม
และดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารของชมรมบรรณารักษ์นานาชาติ
สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ ตราบจนวาระสุดท้ายของชีวิต

